

2006
2010

SPORT 2006-2010

Uitvoeringsprogramma van de kabinetsnota "Tijd voor sport – Bewegen Meedoen Presteren"

INHOUD

VOORWOORD 3

INLEIDING 5

1 BEWEGEN 9

- 1.1 Nationaal Actieplan Sport en Bewegen 10

2 MEEDOEN 17

- 2.1 Alliantie School en Sport samen sterker 18
 2.2 Gemeenten aan zet 21
 2.3 Nieuwe sportmogelijkheden 23
 2.4 Meedoen allochtone jeugd door sport 27
 2.5 Waarden en normen bij de sportverenigingen 30
 2.6 Masterplan Arbitrage 33
 2.7 Sportkader 35

3 PRESTEREN 37

- 3.1 Talentontwikkeling 38
 3.2 Coaches aan de top 42
 3.3 Topsportevenementen 43
 3.4 Innovatie 47

IMPLEMENTATIE 49

VOORWOORD

Als vervolg op de kabinetsnota Tijd voor Sport van 2 september 2005, ligt nu voor u het programma *Samen voor Sport - Bewegen, Meedoen, Presteren*. In dit sportprogramma geef ik aan hoe de belangrijkste voornemens uit de sportnota in de komende jaren (van 2006 tot en met 2010) gerealiseerd kunnen worden.

Het sportprogramma is een uitwerking van de sportnota en heeft dan ook hetzelfde doel: het verwezenlijken van een sportieve samenleving. Dat is een samenleving waarin sportieve waarden centraal staan. Waarin sport gezien wordt als een dragend element in de nationale cultuur. Waarin de vele op sport gebaseerde spreekwoorden en gezegdes illustreren dat sport een wezenlijk element is in ons dagelijks leven. Het is ook een samenleving waarin mensen voldoende *bewegen*, waarin meer mensen *meedoen* aan sport en waarin onze topsporters optimaal kunnen *presteren*.

Belangrijkste vraag is natuurlijk: hoe kunnen we stimuleren dat meer mensen gaan sporten en bewegen en er een optimaal topsportklimaat ontstaat? Bij het schrijven van het sportprogramma bleek dat dit een vraag is die niet alleen mij bezig houdt. Vele personen en organisaties willen van Nederland een echt sportland maken en daaraan hun steentje bijdragen.

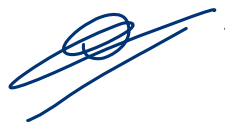
Het sportprogramma heeft dankzij de inbreng van partners uit het veld de vorm en inhoud gekregen die het nu heeft. En inmiddels zijn al met een groot aantal partners, die samen een forse achterban vertegenwoordigen, afspraken gemaakt om het sportprogramma te gaan uitvoeren. Kortweg komt het erop neer dat de partners van het sportprogramma de onderliggende ambities herkennen, de keuzes voor prioriteiten delen en met hun inbreng zorgen voor resultaatgerichte en uitvoerbare oplossingen.

Het uitvoeren van het sportprogramma is een grote opgave. Ik ben me er ook terdege van bewust dat ik hiervoor een groot beroep doe op de partners. Van hen wordt een behoorlijke inspanning gevraagd om vernieuwingen te realiseren en veranderingen door te voeren, om een aangepast sportaanbod te creëren en nieuwe doelgroepen binnen te halen, om concrete resultaten te boeken en met elkaar samen te werken.

Waar mogelijk bied ik daarbij ondersteuning. Onder meer door richtlijnen en criteria op te stellen, partners bij elkaar te brengen, hen te faciliteren bij de uitvoering en door toe te zien op de voortgang. Daarbij wil ik voldoende ruimte overlaten aan partners voor eigen ideeën, een eigen aanpak en voor maatwerk. Zodoende kunnen we samen de kwaliteit van de sport versterken.

Tenslotte. In het sportprogramma staan meetbare resultaten waarop zowel de rijksoverheid als de partners kunnen worden afgerekend. Eind 2010 moet duidelijk zijn of onze samenleving nóg sportiever is geworden. Ik heb er alle vertrouwen in!

De Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,

Drs. Clémence Ross-van Dorp

***NK Schermen
24.04.05 Djinn Geurts
maakt haar uitrusting in orde***

INLEIDING

Relatie Sportnota-Sportprogramma

In de nota *Tijd voor Sport* staat wat het kabinet komende jaren wil doen voor een sportieve samenleving waarin zowel veel aan sport wordt gedaan als van sport wordt genoten. In het sportprogramma Samen voor Sport staat hoe de rijksoverheid deze voornemens samen met haar partners uitwerkt.

In de periode 2006-2010 wordt de nota *Tijd voor Sport* volledig uitgevoerd. Het sportprogramma geeft uitvoering aan een aantal prioriteiten, waarover intensief met andere departementen en partners uit het veld is overlegd. Bij de opzet van het sportprogramma is de indeling van de nota *Tijd voor Sport* gevolgd. Onder de drie pijlers *Bewegen*, *Meedoen* en *Presteren* staan de volgende deelprogramma's beschreven:

- Nationaal Actieplan Sport en Bewegen;
- Alliantie School en Sport samen sterker;
- Nieuwe sportmogelijkheden;
- Meedoen allochtone jeugd door sport;
- Masterplan Arbitrage;
- Talentontwikkeling;
- Coaches aan de top, en
- Innovatie.

Verder wordt het beleid beschreven ter ondersteuning van de lokale overheden, wordt aandacht besteed aan het thema waarden en normen, het herziene beleid voor topsportevenementen en aan de andere onderwerpen waarvoor het subsidiebeleid ingrijpend verandert (opleidingen/kaderbeleid en sportmedisch beleid). Actuele informatie over overige onderwerpen is opgenomen in kaders. In alle gevallen betreft het aanvullende of verdiepende informatie ten opzichte van de nota *Tijd voor Sport*.

Tenslotte wordt in een samenvattende paragraaf het instrumentarium beschreven dat de rijksoverheid inzet ter uitvoering van het sportprogramma in algemene zin: bestuurlijke afspraken, financiering, communicatie, kennis en onderzoek, en monitoring en evaluatie.

Er is een aantal thema's uit de sportnota dat niet inhoudelijk wordt uitgewerkt in het sportprogramma: de aanpak van sportblessures, de voortgang van de integratie van sporters met een beperking, vrijwilligers in de sport, de inzet van topsporters en coaches als ambassadeur, vandalisme, het stipendium voor topsporters, het algemene anti-doping beleid, de koninkrijksband en internationale samenwerking. Dit betekent echter niet dat deze thema's niet meer

uitgevoerd worden. Deze thema's worden niet afzonderlijk uitgewerkt in het sportprogramma omdat het beleid ten aanzien van deze thema's niet aanzienlijk veranderd is en er op korte termijn ook geen grote veranderingen te verwachten zijn.

Draagvlak voor beleid

De kabinetsnota *Tijd voor Sport* is in september 2005 met enthousiasme ontvangen. Over het algemeen wordt het beleid helder gevonden en de visie gedeeld. Ook is er steun voor de keuzes die zijn gemaakt, met inachtneming van het perspectief van de rijksoverheid. In de periode 2006-2010 wordt de nota *Tijd voor Sport* uitgevoerd. Zoals aangekondigd bij bespreking van de sportnota in de Tweede Kamer¹ is het beleid interdepartementaal en in samenwerking met relevante partners nader geconcretiseerd: sportorganisaties, overheden, onderwijsorganisaties, minderhedenorganisaties, landelijke koepels, onderzoeks- en kennisinstituten en het bedrijfsleven. Het programma *Samen voor Sport 2006-2010* is van die interactieve werkwijze het resultaat.

Interdepartementale samenwerking

Net als de kabinetsnota *Tijd voor Sport* is het sportprogramma afgestemd met andere beleidsterreinen. Ook bij de uitvoering van het sportprogramma wordt samengewerkt met andere departementen. Dat betreft met name de volgende programma's:

- Nationaal Actieplan Sport en Bewegen (OCW, VROM, LNV);
- Alliantie School en Sport samen sterker (OCW);
- Meedoen allochtone jeugd door sport (Justitie/V&I, BZK);
- Talentontwikkeling (OCW), en
- Innovatie (EZ).

Bij de totstandkoming van het sportprogramma is prioriteit gegeven aan nieuw beleid, waarvoor al in 2006 extra middelen beschikbaar zijn. Voor deze speerpunten zijn deelprogramma's opgesteld waarvan de doelen en resultaten aan de nota *Tijd voor Sport* zijn ontleend. Vervolgens is een aanpak beschreven: hoe behalen we de gestelde resultaten, wie voeren het programma uit, wat is de planning en welk budget is beschikbaar?

Het voorliggende sportprogramma markeert de start van de uitvoering van nieuw sportbeleid voor de periode 2006-2010. Die uitvoering is niet statisch. Diverse politieke, bestuurlijke, maatschappelijke en economische ontwikkelingen zullen op de uitvoering van invloed zijn. Dat neemt niet weg dat de gestelde doelen en de gewenste resultaten de komende jaren hoog in het vaandel blijven staan.

¹ Algemeen Overleg van 13 november 2005 (TK, 2004-2005, 30 234, nrs 1,2)

Op basis van een tussentijdse meting en een evaluatie wordt in 2008 een tussenrapportage gegeven van de uitvoering van het sportprogramma. Daarbij wordt gezien of op onderdelen aanpassing en bijsturing noodzakelijk is. Eind 2010 wordt met een eindevaluatie bepaald of de resultaten zijn bereikt.

Partners en proces

Partijen uit het veld zijn op verschillende manieren betrokken. Om te beginnen zijn de partners in het najaar van 2005 uitgenodigd om hun reactie op de nota *Tijd voor Sport* te geven. Dat heeft geleid tot tientallen reacties: van NOC*NSF, NebasNsg, NSA en 24 sportbonden; van de VNG, VSG, de vier grote steden en 15 andere gemeenten; van het IPO en vijf provincies; van 12 onderzoeks-, kennis- en opleidingsinstituten (waaronder het Mulier Instituut, het NISB, het NIZW en het NIGZ) en van 13 overige organisaties. De reacties varieerden van onderschrijving van het landelijke beleid en het aanbieden van partnership tot het leveren van goede voorbeelden en het doen van concrete subsidie-aanvragen. Op alle reacties komt nog deze zomer een specifiek antwoord.

Vervolgens zijn in de periode december 2005-maart 2006 expert meetings georganiseerd over het sportprogramma in algemene zin en over een aantal speerpunten in het bijzonder: het *Nationaal Actieplan Sport en Bewegen* en de programma's *Meedoen allochtone jeugd door sport*, *Nieuwe sportmogelijkheden*, *Coaches aan de top* en *Talentontwikkeling*. In groepen met een gemêleerde samenstelling is de mogelijke opzet van de verschillende programma's besproken.

Daarna is aan de verschillende programma's de laatste hand gelegd en zijn partners benaderd om aan de uitvoering van de programma's deel te nemen. Er zijn in deze laatste fase definitieve keuzes gemaakt over de aanpak, er zijn afspraken gemaakt met partners over programmamanagement, -uitvoering en -evaluatie en er zijn bestuurlijke en financiële arrangementen getroffen om de afspraken te verzilveren.

De interactieve werkwijze heeft in ieder geval één duidelijke conclusie opgeleverd: de komende jaren is er in het veld niet alleen voldoende steun voor het beleid maar zeker ook voldoende draagvlak voor de uitvoering. Door partners bij de totstandkoming van het sportprogramma te betrekken, is in principe ook de uitvoerbaarheid van het programma gewaarborgd. Immers, de personen en organisaties die straks het werk uitvoeren, hebben dit zelf aan hun praktijk kunnen toetsen. Ook tijdens de uitvoering van het sportprogramma blijft de rijksoverheid graag steunen op het deskundige advies van experts en blijft de overheid op de diverse onderdelen met partners in gesprek.

Keuze voor partners

Vele personen, organisaties, instituten en bedrijven zetten zich in voor de sport. Bij de totstandkoming van het sportprogramma zijn diverse partners betrokken en ook voor de uitvoering hebben zich vele partners uit diverse sectoren gemeld. In het sportprogramma staat het lokale niveau en dan met name de sportvereniging centraal: dáár worden initiatieven genomen en moeten veranderingen en vernieuwingen worden gerealiseerd. In alle breedtesportprogramma's wordt gestreefd naar samenwerking met en doorgeleiding naar de sportverenigingen. Per deelprogramma is steeds gezien op welke wijze de gewenste resultaten kunnen worden behaald, en hoe en door wie de sportverenigingen daarbij kunnen worden ondersteund. Er is rekening gehouden met procesbegeleiding van sportbonden, gemeenten, interventieteams of anderszins, onder het voorbehoud dat het leeuwendeel van de financiële middelen wordt besteed op het lokale niveau. Een andere voorwaarde is dat partners in de uitvoering én op het niveau van procesbegeleiding met elkaar samenwerken. De betrokkenheid bij de sport bindt alle partners en ieder kan vanuit de eigen taken en verantwoordelijkheden een bijdrage leveren aan de kwaliteitsimpuls die van het sportprogramma uitgaat.

Om verandering en vernieuwing van binnenuit te laten plaatsvinden en duurzaam te verankeren neemt de sportsector zelf in de meeste breedtesportprogramma's het voortouw. Ook bij de realisering van de topsportprogramma's ligt het initiatief bij de sportsector. De lokale overheden spelen een uiterst belangrijke rol in de facilitering van de sportverenigingen en leggen de noodzakelijke verbindingen tussen de sportverenigingen en andere lokale organisaties. Overige partners zijn bij programma's betrokken vanwege hun kennis en kunde (kennis- en onderzoeksinstituten), het noodzakelijke andere perspectief (minderheden- en jeugdorganisaties) of hun verantwoordelijkheid voor een bepaald aandachtsgebied (onderwijs en werkgevers).

Kenmerken nieuwe aanpak

De nota *Tijd voor Sport* kondigt op onderdelen nieuw beleid aan; het sportprogramma kenmerkt zich door een nieuwe aanpak. De nieuwe aanpak wordt getypeerd door: sturing op resultaat, eenvoud in opzet, facilitering van partners en rolverdeling en samenwerking.

Sturing op resultaat

In de nota *Tijd voor Sport* zijn op alle onderdelen concrete resultaten benoemd die het kabinet wil hebben behaald in 2010. Voor het programma *Samen voor Sport* zijn deze resultaten leidend. Per deelprogramma is aangegeven hoe de resultaten in de periode 2006-2010 worden behaald en hoe de rijksoverheid hieraan sturing geeft. Voor de uitvoering van de verschillende programma's is de inzet van partners onontbeerlijk; het is dus essentieel dat deze partners zich aan de resultaten committeren. Bij de totstandkoming van het sportprogramma heeft daarom het maken van resultaatafspraken met partners centraal gestaan. Ook is er per programma aandacht besteed aan de monitoring en evaluatie van de gewenste resultaten.

Resultaten in het sportprogramma

Resultaten zijn in het sportprogramma gedefinieerd op twee niveaus.

Allereerst gaat het om de *outcome*: de effecten die de rijksoverheid samen met partners wil bereiken, zoals het percentage Nederlanders dat voldoende beweegt of het percentage allochtone jongeren dat lid is van een sportvereniging.

Waar het niet mogelijk is om de effecten te benoemen, zijn resultaten geformuleerd op het niveau van *output*: het leveren van producten, het inzetten van instrumenten, het uitvoeren van activiteiten of het anderszins nakomen van afspraken die bijdragen aan de gewenste effecten. Daarbij valt bijvoorbeeld te denken aan het aantal sportverenigingen dat zich inzet voor de sportstimulering en begeleiding van allochtone jeugd of het percentage scholen waar dagelijks gesport kan worden.

Eenvoud in opzet

Bij de verdere uitwerking van de nota *Tijd voor sport* is zoveel mogelijk gekozen voor eenvoud bij de opzet. Deze is gevonden in een programmatische aanpak. De verschillende deelprogramma's kenmerken zich allemaal door een duidelijke focus, een eenvoudige aanpak waarin programmamanagement een belangrijke plaats heeft gekregen en een zekere schaalgrootte en bijbehorend volume. Op veel beleidsterreinen is de afgelopen tijd zoveel vooruitgang geboekt, dat de fase van onderzoeken en kleinschalig experimenteren kan worden ingeruild voor uitvoeren en klein- of zelfs grootschalig implementeren.

Facilitering van partners

De rijksoverheid is zich er terdege van bewust dat de échte prestaties worden geleverd op en in het veld. Door middel van het sportprogramma wil de rijksoverheid daarom de organisaties en instanties in het veld faciliteren. In de pijlers 'Bewegen' en 'Meedoen' moeten vooral de lokale sportorganisaties de resultaten

uit het sportprogramma bewerkstelligen: het sportaanbod vernieuwen, samenwerken met scholen en organisaties voor buitenschoolse opvang, gekwalificeerde scheidsrechters inzetten, bestaande leden meer laten bewegen en nieuwe leden binnenhalen waaronder allochtone jeugd en inactieven. In de pijler 'Presteren' zijn het vooral de sportbonden en uiteraard de topsporters zelf.

Vanuit dit perspectief – wie moeten het doen? – is steeds bezien op welke wijze de gewenste resultaten zo effectief en efficiënt mogelijk kunnen worden behaald en welke partners daarbij een rol spelen. Sportbonden en gemeenten ondersteunen lokale sportorganisaties. Gemeenten spelen bovendien op lokaal niveau een cruciale rol bij het leggen van verbindingen tussen de sport en andere sectoren. Ook (centrale) interventieteams kunnen in een aantal programma's een rol spelen.

Rolverdeling en samenwerking

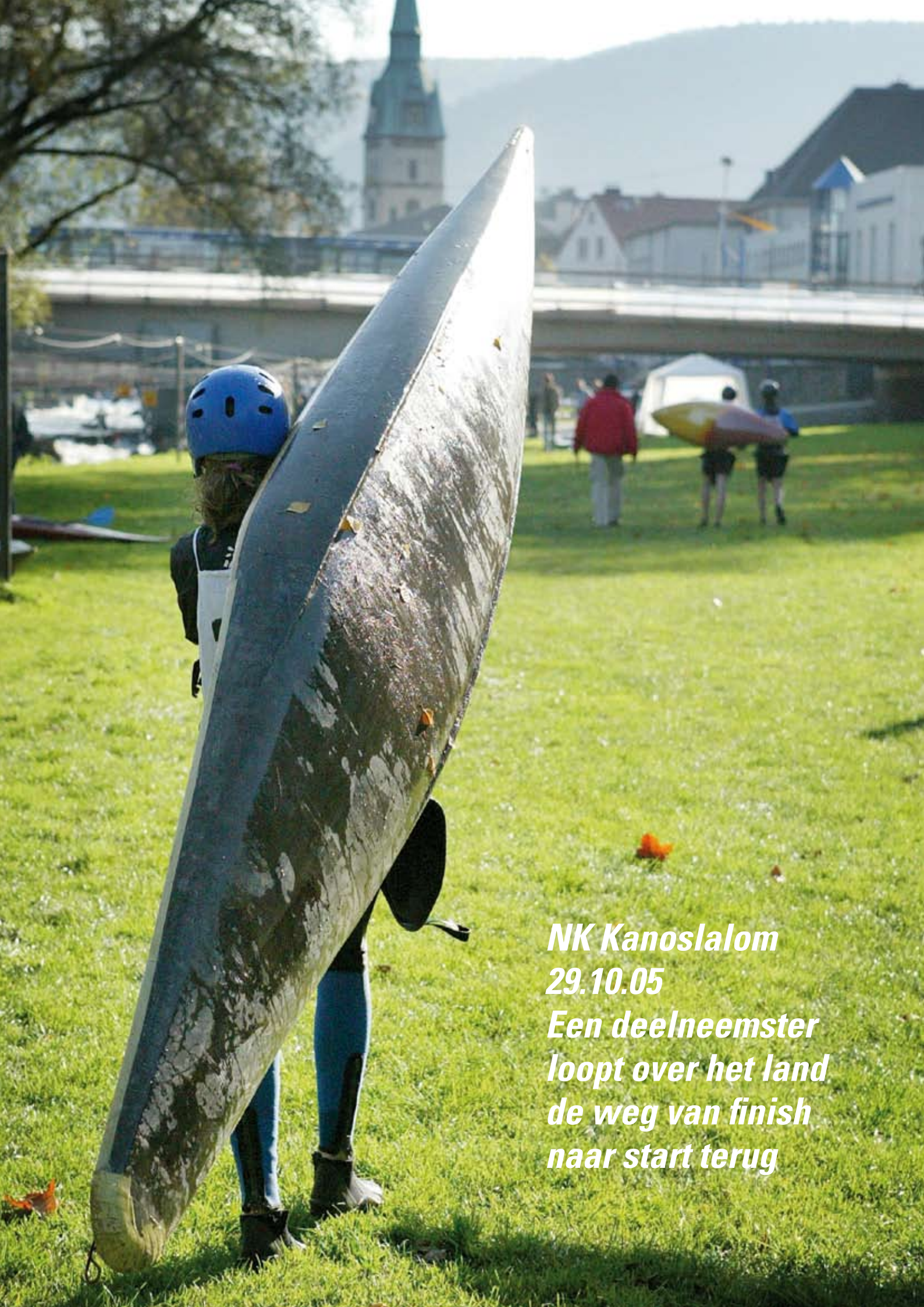
Bij de uitvoering van het sportprogramma is gestreefd naar een heldere rolverdeling, zowel tussen rijksoverheid en partners als tussen partners onderling. Daarbij is zoveel mogelijk recht gedaan aan bestaande verantwoordelijkheden, taken en (infra)structuren.

Met de nota *Tijd voor Sport* en het programma *Samen voor Sport* heeft de rijksoverheid de kaders van het beleid bepaald, maar binnen deze kaders hebben de partners veel ruimte voor een eigen aanpak. Er zijn in het sportprogramma wel kwaliteitscriteria gesteld, maar er is nooit sprake van een blauwdruk.

Samenwerking tussen partners is op de meeste onderdelen noodzakelijk. Het sportprogramma wil samenwerking vanzelfsprekend maken. Bij de uitvoering van het sportprogramma ontstaan partnerships tussen bijvoorbeeld landelijke sportorganisaties en lokale overheden, zorgverleners en de fitnessbranche, en onderzoeksinstituten en bedrijfsleven.

Afbouw instellingssubsidie

Het jaar 2006 is een overgangsjaar. Met de start van het sportprogramma wordt bestaand beleid afgebouwd. De instellingssubsidies voor topsport, opleidingen en sportmedisch beleid en diverse projectsubsidies maken plaats voor nieuwe programma's. In 2006 zijn de landelijke sportorganisaties voor deze onderdelen nog gefinancierd op basis van de bestaande systematiek. Voor topsport verandert dit per 2007; voor opleidingen is een geleidelijke overgangstermijn ingesteld van 2006 tot 2008, en voor het sportmedisch beleid wordt een omslag gemaakt per 2008. In dit sportprogramma wordt beschreven hoe organisaties voor deze onderdelen in de toekomst nog een financiële bijdrage kunnen krijgen. Voor 1 juli 2006 ontvangen de landelijke sportorganisaties hierover nog een brief.

***NK Kanoslalom
29.10.05
Een deelnemster
loopt over het land
de weg van finish
naar start terug***

Gezonde en actieve leefstijl

Sport en beweging zijn in het belang van een gezonde samenleving waaraan mensen zo lang mogelijk actief blijven meedoen. De rijksoverheid wil bereiken dat meer burgers kiezen voor een gezonde en een actieve leefstijl. Sport en beweging – op verantwoorde wijze en in een gezonde context – maken daarvan onlosmakelijk deel uit. Om burgers op grote schaal tot een actieve leefstijl te verleiden is een omslag nodig: dagelijks bewegen wordt de norm! *Het Nationaal Actieplan Sport en Bewegen (NASB)*, dat hierna wordt beschreven, geeft een grote impuls aan sport en beweging in Nederland een grote impuls worden gegeven. Het NASB past naadloos in het kabinetsbeleid op het gebied van de preventieve gezondheidszorg: het vormt het onderdeel 'bewegen' van het convenant over overgewicht dat in januari 2005 tussen overheid en bedrijfsleven is afgesloten en van de preventienota die in het najaar van 2006 verschijnt.²

Gezond door sport en bewegen

Preventienota

Het kabinet wil met de preventieve gezondheidszorg bereiken dat mensen langer in goede gezondheid leven en dat (hierdoor) de vraag naar gezondheidszorg vermindert. De preventienota bouwt voort op de nota *Langer Gezond leven, Ook een kwestie van gezond gedrag (2003)*.³ Hierin worden de belangrijkste prioriteiten van het preventiebeleid voor de periode 2007-2010 aangegeven. In de preventienota is gekozen voor de volgende vijf speerpunten: roken, overgewicht (met als achterliggende factoren *bewegen* en voeding), depressie, alcohol en

diabetes. Speciale aandacht is er voor de jeugd, mensen met een lage sociaal-economische status (SES) en de beroepsbevolking.

Oogmerk van de preventienota is de gezonde keuze voor burgers een logische en gemakkelijke keuze te maken. Behalve de overheid kunnen en moeten andere partijen zoals gemeenten, huisartsen en andere maatschappelijke partijen effectieve interventies aanbieden die een gezonde leefstijl stimuleren. Net zoals het NASB wordt de nota uitgewerkt in vijf aandachtsgebieden (wijk, school, werk, zorg en sport).

Energie in Balans

Om snel te komen tot een samenhangende en doeltreffende aanpak van overgewicht heeft VWS samen met OCW een convenant gesloten met de levensmiddelenindustrie, de horeca, cateraars, supermarkten, zorgverzekeraars, werkgeversorganisaties en de georganiseerde sport (januari 2005).⁴ Doelstelling van het convenant is een kentering te bereiken in de groei van het overgewicht. Uitgangspunt is zelfregulering. De ondertekenaars hebben onderling en met hun achterban gezocht naar mogelijkheden om overgewicht te voorkomen. Dat zoveel uiteenlopende partijen dat intensief samen doen is uniek. Het resultaat van de inspanningen is het gezamenlijke actieplan *Energie in Balans* (oktober 2005).⁵ Het actieplan richt zich op het herstellen van de balans tussen eten en bewegen bij mensen en het vergroten van het bewustzijn en de eigen effectiviteit bij het maken van de gezonde keuze. De partners van het convenant zorgen samen voor een gezondere omgeving, zodat mensen ook gemakkelijk voor 'gezond' kunnen kiezen.

² Het NASB is tevens de uitwerking van de motie-Rijpstra inzake het tegengaan van bewegingsarmoede, TK 2003-2004, 29 200 XVI, nr. 43

³ TK, 2003-2004, 22894, nr. 20

⁴ TK, 2004-2005, 22 894, nr. 51

⁵ TK, 2005-2006, 22 894, nr. 70

1.1 Nationaal Actieplan Sport en Bewegen

Waarom dit actieplan?

Een aanzienlijk deel van de bevolking leidt een nagenoeg zittend bestaan. Dat is verontrustend, want onvoldoende lichaamsbeweging is een risicofactor voor overgewicht en veel voorkomende ziekten, zoals hart- en vaatziekten, diabetes en depressiviteit. Voor een dagelijkse dosis gezond bewegen moeten alle mogelijkheden worden benut: thuis en in de wijk, op school, op het werk, in zorginstellingen, revalidatiecentra of bij de fysiotherapeut en uiteraard ook in het zwembad of op de sportclub. Sporten brengt 'spelenderwijs' veel lichaamsbeweging met zich mee en sporten in groepsverband helpt bij het vasthouden van het bewegingsgedrag. Hoewel sportbeoefening meestal niet leidt tot voldoende beweging over de gehele week, halen (volwassen) sporters wel opvallend vaker de beweegnormen dan niet-sporters: 66 tegen 53%. Oogmerk van het *Nationaal Actieplan Sport en Bewegen (NASB)* is mensen in beweging te krijgen en hiervoor relevante partners in stelling te brengen, zoals gemeenten, scholen, werkgevers, zorgaanbieders en -verzekeraars. Vanuit de sportsector is het belangrijk bruggen te slaan naar de wijk, de school, het werk en de zorg. Meer dan nu het geval is, kunnen sportorganisaties hun diensten ook in andere aandachtsgebieden aanbieden en mensen verleiden meer gebruik te maken van de bestaande sportinfrastructuur. De sportsector is zich hiervan bewust en wil zich hiervoor inzetten.

Doel

- Meer mensen sporten en bewegen voldoende en minder mensen zijn inactief.

Resultaten

- In 2010 is het percentage volwassen Nederlanders dat aan de combinorm voldoet minimaal 65%.
- In 2010 is het percentage inactieve volwassen Nederlanders maximaal 7%.

Uitvoering

Het *Nationaal Actieplan Sport en Bewegen* mikt op vijf belangrijke aandachtsgebieden: wijk, school, werk, zorg en sport. Met een 'aandachtsgebied' wordt de fysieke en sociale omgeving bedoeld waarin mensen zich bevinden. Die omgeving moet uitnodigen tot meer sport en bewegen, in een gezonde context. Partners uit de bij de aandachtsgebieden behorende sectoren worden aangesproken op hun verantwoordelijkheid en ondersteund bij activiteiten om een omslag in het bewegingspatroon van mensen te realiseren. De sector 'sport' heeft bovendien de belangrijke taak om sport en beweging in andere aandachtsgebieden zoveel mogelijk te verankeren en de doorgeleiding naar de sportinfrastructuur te bewerkstelligen. Vanuit de aard kunnen daar immers de meest duurzame vormen van sport worden gevonden. Het sportaanbod zelf moet geschikt(er) worden gemaakt voor mensen met een beweeg- of gezondheidsachterstand. De aanpak wordt met voorlichting en informatie ondersteund, vooral door een krachtig vervolg op de FLASH-campagne. In de verschillende aandachtsgebieden wordt wel zoveel mogelijk dezelfde aanpak gehanteerd. Niet alleen het programmamanagement, maar ook de inzet van interventieteams behoren tot die aanpak.⁷

Uitvoering en partners per aandachtsgebied

Wijk

Buurtbewoners interesseren voor een actieve leefstijl blijkt een goede kans te maken met een 'community aanpak'. Voor het bestrijden van inactiviteit is het de meest succesvolle manier. Lichamelijke inactiviteit komt vooral voor bij oudere mensen en bij mensen zonder werk. Veel inactieven zijn daarom alleen in de privésfeer te benaderen.

Tabel: Percentage volwassen Nederlanders dat aan de beweegnormen voldoet⁶

Jaar	Inactief: haalt de beweegnormen op geen enkele dag	Beweegnorm: 5x per week 30 minuten matig intensief bewegen	Fitnorm: 3x per week 20 minuten intensief bewegen	Combi-norm: voldoet aan beweegnorm en/of fitnorm
2000	9,2	44,2	18,8	52,1
2001	8,7	43,6	19,4	51,4
2002	8,9	44,1	20,1	52,1
2003	8,5	47,4	21,2	55,1
2004	8,2	50,7	23,9	59,6

6 ObiN-cijfers, 2000-2004, TNO rapportage oktober 2005

7 Hiermee wordt tevens uitvoering gegeven aan de motie-Van der Sande/ Verbeet inzake de verdergaande professionalisering van sportverenigingen (TK 2005-2006, 30 300, nr. 77).

De kenmerken van een succesvolle community aanpak zijn: een kleinschalige, bottom up aanpak op buurt- of wijkniveau, waarbij mensen – vaak door lotgenoten – *persoonlijk* over de streep worden gehaald om in *groepsverband* te sporten en te bewegen. Dikwijls maakt het bewegingsaanbod deel uit van een groter geheel aan wijkactiviteiten waarin de bewoners zelf actief participeren: behalve beweging bevordert het ook de sociale cohesie.

In de afgelopen jaren is een aantal concepten van de community aanpak beproefd. Voorbeelden met een bewezen effect zijn het 'Groninger Actief Leven Model' (GALM) en 'Hartslag Limburg'. Kansrijk zijn de 'Communities in Beweging' (CiB's) en 'Woerden Actief'. Van nog niet alle varianten, die van elkaar verschillen in schaalgrootte en zich richten op verschillende doelgroepen, is de (kosten)effectiviteit vastgesteld. Ook zijn de sportverenigingen er niet altijd bij betrokken, terwijl deze betrokkenheid met oog op een duurzaam resultaat (blijvende actieve leefstijl) wel is gewenst. In 2006 worden NISB, NIGZ en NOC*NSF gevraagd een handreiking op te stellen voor een succesvolle wijk aanpak. Hierbij moet de betrokkenheid van lokale sportorganisaties geborgd worden. Vervolgens wordt met deze handreiking de voorgestelde aanpak tot 2008 op circa 25 plaatsen in het land nader beproefd, waarbij ook de kosteneffectiviteit wordt onderzocht. Vanaf 2008 worden de projecten verder verspreid over het land. Op basis van de schattingen van RIVM en TNO kan met het beschikbare budget via buurt, wijk of gemeente in 2010 ongeveer 10% van de bevolking worden bereikt.

Gemeenten en provincies/provinciale sportraden voeren de lokale projecten uit. Voor de grote steden verloopt uitvoering en financiering via het grotestedenbeleid. Interventieteams vanuit de combinatie NISB, NIGZ en NOC*NSF werven lokale uitvoerders en begeleiden de implementatie van projecten. Het NISB voert in samenwerking met het NIGZ, NOC*NSF en VNG/VSG het programmanagement uit. Een onafhankelijke instantie evalueert de projecten in 2008.

School

Het doel van de *Alliantie School en Sport samen sterker*, met als resultaat dat in 2010 leerlingen op 90% van alle scholen dagelijks kunnen sporten binnen en buiten de schooluren, is om ook onder kinderen en jongeren een flinke vooruitgang te boeken in de mate van beweging. Daartoe wordt vooral ingezet op de samenwerking tussen scholen en sportverenigingen. Vanaf 2006 wordt ook het percentage jeugdigen (4-18 jaar) gemeten dat aan de beweegnormen voldoet. In samenwerking met de Alliantie worden vanuit het NASB de volgende projecten bekostigd:

- proefprojecten voor inactieve leerlingen, onder meer met inzet van diverse dansvormen (NISB in samenwerking met het Landelijk Centrum voor Amateurdans);

- proefimplementatie van de projecten 'Actief naar school' (NIGZ) en 'Trappen scoort', gericht op het bevorderen van lopen en fietsen naar school (COS Nederland);
- uitvoering van het Gelderse project 'Sport, gezondheid en ik', gericht op het bevorderen van bewegen en het tegengaan van overgewicht (Gelderse Sportfederatie).

Ruimte voor Sport

De coalitie NL-Actief, een samenwerkingsverband tussen NOC*NSF, ANWB, Staatsbosbeheer en Zorgverzekeraars Nederland dat in maart 2005 is opgericht, heeft het initiatief genomen tot een inventariserend onderzoek naar de ruimtebehoefte voor sport, bewegen en actieve recreatie, getiteld *Ruimte voor Sport* (oktober 2005). Mede naar aanleiding hiervan heeft de Minister van VROM in april 2006 gemeenten opgeroepen om te zorgen voor voldoende speelruimte voor kinderen.

Als richtlijn hanteert de minister een reservering van 3% in de ruimtelijke plannen.

In samenwerking met VROM en LNV worden nadere verkenningen gedaan om het verzoek van NL-Actief tot een omvattend Geografisch Informatiesysteem (GIS) over sport en bewegen vorm te geven.

In dit vernieuwde GIS – bedoeld voor private en publieke organisaties – worden vraag en aanbod van sport, bewegen en actieve recreatie gekoppeld aan ruimtelijke informatie en planning. Voorts zal TNO in gezamenlijke opdracht van VROM en VWS, mede in het kader van het *Actieplan Kind, Milieu en Gezondheid*, in Amsterdam en Rotterdam een onderzoek doen naar de effecten van de bebouwde omgeving op het speel-, beweeg- en sportgedrag van kinderen. Dit onderzoek is naar verwachting in het voorjaar van 2007 afgerond.

In het kader van de *Operatie Jong* wordt ook aandacht besteed aan het thema 'Jeugd en fysieke ruimte'. Om meer en beter plaats te maken voor jongeren in de openbare ruimte en zodoende de leefkwaliteit in steden te verbeteren, wordt een aantal activiteiten ondernomen: de verkiezing van kindvriendelijke projecten, de publicatie van voorbeelden van kindvriendelijke initiatieven en de ontwikkeling van een gemeentelijk handboek speelruimtebeleid. Daarnaast hebben de grote steden en de rijksoverheid op 1 februari 2006 een intentieverklaring ondertekend om 'groen' hoger op de agenda te zetten. Groen wordt niet langer gezien als een geïsoleerd aandachtspunt, maar als een essentieel en integraal onderdeel van een gezond en prettig woon-, werk- en leefmilieu. Groen wordt verbonden met dossiers waaraan het een bijdrage kan leveren als: gezondheid, sport en bewegen, recreatie, ontmoetingsruimte, cultuurhistorie, natuur, milieu, integratie en jeugd.

Denksport in relatie tot gezondheid en meedoen

Niet in alle vormen van sport zit evenveel beweging. Denksporten, biljart of darts dragen misschien niet direct bij aan de lichamelijke gezondheid, maar hebben wel een gunstig effect op de mentale en sociale gezondheid. Vooral voor ouderen is dat van groot belang. Bovendien ontstaan ook rond deze sporten 'communities' van waaruit een positieve stimulans kan worden gegeven aan een actieve en gezonde leefstijl. Denksporters combineren hun sport bijvoorbeeld dikwijls met fitness voor optimale sportprestaties. Maar ook een breedtesportvereniging kan de leden een gezonde context bieden en hen ondersteunen bij het onderhouden van een goede lichamelijke conditie. De komende jaren wordt geïnvesteerd in het ontwikkelen van methodieken voor 'denksport en gezondheid'. De projecten worden begeleid door NOC*NSF in samenwerking met het NIGZ en door een onafhankelijk instituut geëvalueerd.

Werk

Ook in het aandachtsgebied werk wordt gestreefd naar het vergroten van het aantal werkenden dat voldoende beweegt. Vooral voor werknemers met een zittend beroep is dat een uitdaging. Ingezet wordt op een toename van het percentage bedrijven met beweegbeleid: van 14% naar 25%.

De activiteiten vanuit het NASB bestaan uit:

- het verder ontwikkelen van innovatieve methoden van sport- en beweegstimulering op en rond de werkplek;
- het bundelen van beproefde methodieken tot een 'gereedschapskist' voor werkgevers, personeelsmanagers, arbofunctionarissen en andere intermediairs;
- verdere verspreiding van de projecten ter bevordering van het fietsen naar het werk (onder andere COS Nederland in samenwerking met het NISB) en proefimplementaties van 'Lunchwandelen' (TNO);
- het creëren van een geschikt, gebundeld sportaanbod voor het bedrijfsleven vanuit de sportsector, waarmee vormen van bedrijfssport ontstaan die aan de georganiseerde sport verbonden zijn (NOC*NSF en circa 20 sportbonden);
- vervolg op de FLASH-campagne gericht op werknemers (NISB).

Een samenwerkingsverband ('denktank') van NISB met NIGZ, NOC*NSF, Fit!Vak en TNO voert de methodiek-ontwikkeling en -evaluatie uit. Vanuit NISB, NIGZ en NOC*NSF worden interventieteams ingezet om het beweegbeleid in het bedrijfsleven te bevorderen.

Zorg

Veel mensen met een chronische aandoening of een handicap hebben zoveel hinder van hun beperking dat zij niet aan gewone sport kunnen deelnemen.

Inactiviteit komt onder hen veel voor. Meestal zijn zij wel in staat om op aangepaste wijze te sporten en bewegen. In 2006 en 2007 worden met 16 gezondheidscentra (eerstelijnsgezondheidszorg) kleinschalige proefprojecten uitgevoerd met oog op verdere methodiekontwikkeling. In de provincie Overijssel wordt de ondersteuningsfunctie van de provinciale sportraad beproefd in het project 'Sportief bewegen in Overijssel', met name bedoeld voor mensen met een gezondheidsbeperking of -risico. Op grond van een evaluatie van Prismant en NISB vindt in de periode medio 2007-2010 vervolgens in vijf à tien regio's de proefimplementatie plaats van succesvolle en kansrijke concepten zoals 'Bewegen op recept'.

Succesfactoren van deze projecten zijn in ieder geval:

- een efficiënte doorverwijzing vanuit de eerstelijnsgezondheidszorg;
- een beschermde tussenfase van aangepaste, begeleide vormen van sport en bewegen (bijvoorbeeld sportfysiotherapie);
- doorgeleiding naar duurzame, gebundelde sport- en beweegvormen zoals zwemmen, gymnastiek, dansen en fitness; meestal in groepsverband.

Lokale zorgverleners verzorgen de proefimplementatie in afstemming met de GGD'en. Het programmamangement ligt in handen van het NISB, dat ook de projecten uitzet, begeleidt en laat evalueren, mede met oog op het bepalen van de (kosten)effectiviteit. Het NISB betreft hierbij NOC*NSF, NebasNsg, de landelijke koepels van relevante zorgverleners, onder meer voor landelijke kwaliteitsrichtlijnen. Bij de uitvoering van deze projecten worden (samenwerkingsverbanden van) lokale sportorganisaties betrokken voor het ontwikkelen van een veilig en laagdrempelig sportaanbod dat geschikt is voor mensen met een (dreigende) chronische aandoening of beperking. Daarnaast worden zo mogelijk bij alle projecten zorgverzekeraars betrokken, mede met oog op het mogelijk maken van een (gedeeltelijke) vergoeding (sporten 'op recept').

Sport

Veel Nederlanders sporten niet in georganiseerd verband. Sporters bewegen meer dan niet-sporters, maar nog niet altijd voldoende. Voor de georganiseerde sport is het doel daarom:

- meer mensen lid te maken van de sportvereniging en het sportaanbod hiervoor geschikt(er) te maken;
- meer activiteiten te ontplooiën waardoor de eigen leden in grotere getale aan de beweegnorm voldoen;
- bruggen te slaan tussen lokale sportorganisaties enerzijds en buurtorganisaties, scholen, bedrijven en zorgverleners anderzijds.

Laagdrempelige sport- en bewegingsvormen (bijvoorbeeld fietsen, wandelen, zwemmen, gymnastiek en fitness) krijgen prioriteit, net als andere vormen van sport die geschikt worden gemaakt voor beoefening

WOERDEN ACTIEF! PAAK BEWEGINGSPROBLEEM BIJ DE BODEM AAN

Uit verschillende onderzoeken van de GGD, huisartsen en apothekers in Woerden bleek in 2004-2005 dat veel inwoners van Woerden te zwaar waren en te weinig deden aan beweging en sport. Bewegingswetenschapper Maarten Stiggelbout, gymnastiekdocent Ad Hoeboer en Pieter Iedema van het NIGZ bedachten daarom een lokaal actieplan voor gezond bewegen: Woerden Actief!. Woerden Actief! haakte met de aanpak aan bij bestaande evenementen en campagnes (zoals de landelijke campagne FLASH). Deze werden versterkt waardoor al snel een groot publiek werd bereikt. Drie werkgroepen richtten zich elk op andere doelgroepen. Eén op jeugd, één op volwassenen en werknemers en één op senioren, mensen met een chronische aandoening én mensen met een

beperking. Zij halen drempels weg, stimuleren initiatieven, organiseren evenementen en ontwikkelen zonodig nieuwe programma's. Woerdenaren moeten zich bewust worden van de problematiek van overgewicht en te weinig bewegen. Daarom wordt veel tijd gestoken in het zorgen voor draagvlak, voorlichting en promotie. Stiggelbout: "De kracht van Woerden Actief! zit vooral in het integrale karakter. We houden rekening met tal van aspecten variërend van het ontwikkelen van draagvlak, het geven van voorlichting/educatie tot het ontwikkelen van beweegactiviteiten en -evenementen. Omdat we zoveel mogelijk aanhaken bij bestaande activiteiten is de kosteneffectiviteit hoog, realiseren we echte win-win-situaties en heeft Woerden Actief! een echt sneeuwbal-effect."

BEWEGEN OP RECEPT LEIDT TOT BEWEGEN ZONDER RECEPT

Huisartsen genoeg die hun patiënten aanraden om wat vaker te bewegen. In veel gevallen komen deze er echter niet toe dit advies in de praktijk te brengen. In Haagse achterstandswijken tegenwoordig wél, dankzij Bewegen Op Recept (BOR), een project van de stichting STIOM. Artsen schrijven een daadwerkelijk recept uit voor meer bewegen. Met dit recept en een kleine eigen bijdrage sporten patiënten vervolgens twintig weken onder deskundige begeleiding. Huisartsen spraken in een platform over hulpverlening, zorgverlening en welzijnswerk hun ongerustheid uit over patiënten die telkens terugkwamen met vage lichamelijke en psychosomatische klachten. Meer bewegen werd als een goede remedie tegen die klachten gezien.

Michel van Hagen (STIOM): "De opzet is simpel. Een huisarts verwijst de patiënt met een BOR-recept door naar een sportadviseur. Deze houdt een intakegesprek om te bepalen welke sport geschikt is. We bieden fitness, aquarobics, aerobics en dansend in beweging aan in een cursus en een vervolgcursus, allebei van tien weken. Alle activiteiten vinden plaats in de eigen wijk. Alle deelnemers krijgen een evaluatie met de sportadviseur die hen wijst op vervolgtrajecten." Het project is succesvol. Deelnemers gaan ook buiten de sportlessen meer bewegen, vinden dat zij gezonder zijn en hun zorgconsumptie neemt af. Veel deelnemers stromen door naar vervolgactiviteiten die STIOM als Bewegen zonder Recept aanbiedt.

“Wij hebben bij Bewegen Op Recept de omstandigheden gecreëerd waarin allochtone vrouwen wél mogen sporten van hun man of familie. Het is niet te duur, in de eigen wijk, in gescheiden groepen én de huisarts zorgt voor de noodzakelijke legitimering. Want ‘als de dokter het zegt’ mag het vaak toch.”

Michel van Hagen

stichting STIOM, initiatiefnemer van Bewegen Op Recept

“Het mooie van een aanpak als Woerden Actief! is dat je leert van wat er goed en minder goed gaat. Zo zijn we tot de slotsom gekomen dat je met activiteiten veel beter kunt aanhaken bij bestaande evenementen dan ze ‘los’ aan te bieden. Door activiteiten te combineren en te versterken, bereik je een veel groter publiek.”

Maarten Stiggelbout

initiatiefnemer Woerden Actief!

door ouderen, chronisch zieken en andere inactieve doelgroepen. NOC*NSF geeft advies over de selectie van sportorganisaties. Voorwaarden bij deze projecten zijn dat zij altijd een kwantitatief doel hebben met betrekking tot bewegen en dat projecten een goed perspectief hebben voor de langere termijn, ook zonder overheidsfinanciering. Kosteneffectiviteit is dan ook een belangrijk criterium bij honorering van projecten. Daarnaast heeft de sector 'sport' de belangrijke taak om sport en beweging in andere aandachtsgebieden zoveel mogelijk te verankeren en de doorgeleiding naar de sportinfrastructuur te bewerkstelligen. Vanuit de aard kunnen daar immers de meest duurzame vormen van sport worden gevonden.

Afgezien van de bijdrage die de sportsector levert aan de andere aandachtsgebieden, worden in 2007-2008 circa 20 projecten 'Meer bewegen in de sport' gerealiseerd. Vanaf 2008 kan vervolgens opschaling plaatsvinden. NOC*NSF heeft bij het bereiken van deze doelen een coördinerende rol voor de georganiseerde sport en werkt samen met NISB en ook NIGZ bij de activiteiten in andere aandachtsgebieden. De financiering voor 'Meer bewegen in de sport' verloopt via de geselecteerde sportorganisaties.

Waar nodig worden voor de uitvoering van de projecten zogenaamde interventieteams ingezet om de projecten waarin meervoudige expertise nodig is, op maat te ondersteunen. De expertise van deze teams kan door meerdere organisaties worden geleverd.

Voorlichting en stimulering

De beweegcampagne FLASH, die loopt tot eind 2006, wordt in gewijzigde vorm voor meerdere jaren voortgezet. Onder de vlag van die vervolgcampagne wordt zoveel mogelijk verbinding gelegd tussen de aandachtsgebieden onderling en tussen landelijke en lokale activiteiten.

Doelstelling van de campagne is het vasthouden van de aandacht voor bewegen en het verhogen van de kennis daarover. In 2010 is het percentage van de bevolking dat de beweegnorm kent gestegen van 15 naar 50%. De financiering, kwaliteitsbewaking en afstemming met andere leefstijlcampagnes verloopt via ZonMw. NISB is de beoogde uitvoerder.

De FLASH-campagne wordt tevens verbonden aan campagnevoering ter bevordering van het fietsen en wandelen en aan de Nationale Gezondheidstest (NGT). De NGT wordt via TNO nog voor twee jaar ondersteund. De ondersteuning van het succesvolle tv-programma 'Nederland in beweging' wordt voortgezet. De coördinerende organisatie NISB zorgt voor de inhoudelijke inbreng.

Planning

Het Nationaal Actieplan Sport en Bewegen belooft de periode 2006-2010. In de onderstaande tabel is voor de verschillende aandachtsgebieden aangegeven welke resultaten in de jaren moeten zijn bereikt.

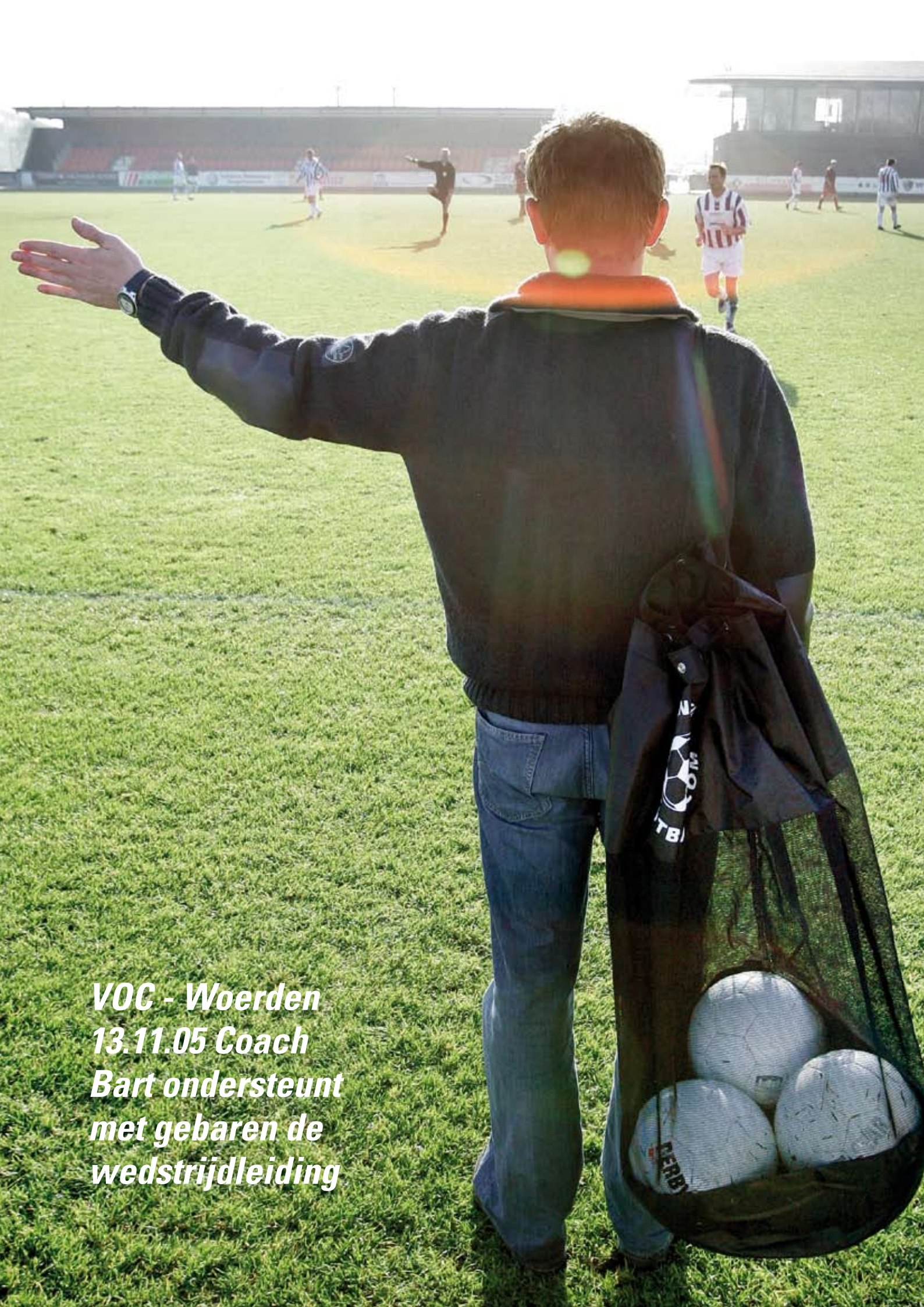
Budget

Het beschikbare budget voor het Nationaal Actieplan Sport en Bewegen loopt gaandeweg op, van € 3,7 mln in 2006 tot € 13,7 mln in 2010. Dit houdt gelijke tred met de fasering van het beleid: van experimenten en methodiekontwikkeling via proefimplementaties naar landelijke verspreiding van 'bewezen' concepten.

Voor 2006 is geen vaste verdeling aangegeven voor de investeringen in de verschillende aandachtsgebieden. Deze verdeling is sterk afhankelijk van de mate waarin projecten gestart kunnen worden.

Verdeling middelen NASB (x € 1000)						
	2006	2007	2008	2009	2010	Totaal
Totaal beschikbaar	3.700	5.900	9.400	12.700	13.700	45.400
Investering in aandachtsgebieden	2.450	4.650	7.900	11.200	12.200	38.400
<i>waarvan:</i>						
Wijk		1.900	4.400	7.200	7.200	
School		500	500	500	500	
Werk		500	500	500	500	
Zorg		750	1.000	1.000	1.000	
Sport ⁸		1.000	1.500	2.000	3.000	
Investering in voorlichting	1.250	1.250	1.500	1.500	1.500	7.000

8 Betreft investeringen in de aandachtsgebied sport én investeringen vanuit de sport ten behoeve van andere aandachtsgebieden (wijk, werk en zorg).

***VOC - Woerden
13.11.05 Coach
Bart ondersteunt
met gebaren de
wedstrijdleiding***

Ontmoetingsplaats bij uitstek

Sport is niet alleen een belangrijk aandachtsgebied voor voldoende bewegen, maar ook een ontmoetingsplaats bij uitstek. Niet alleen voor de sporters zelf, maar ook voor de talloze vrijwilligers in de sport. Door sport ontstaan kansen op binding, integratie en sociale cohesie. Vanwege de educatieve waarden van sport biedt sport ook uitgelezen mogelijkheden voor opvoeding en onderwijs. Het onderwerp 'waarden en normen' verdient daarbij bijzondere aandacht.

Sport is van iedereen

Achterblijvende sportdeelname

Niet alle groeperingen in de maatschappij nemen even vanzelfsprekend deel aan sport. Dat geldt bijvoorbeeld voor mensen die te maken krijgen met fysieke beperkingen en voor mensen die onbekend zijn met het verenigingsleven of zich daarbij niet thuis voelen. Maar ook voor mensen die door alle drukte geen tijd meer hebben om met de regelmaat van de klok op het sportveld te verschijnen of die wel graag zouden willen sporten, maar niet (meer) in competitief verband. Ook al deze groeperingen zouden veel van sport kunnen genieten, als het aanbod beter zou zijn aangesloten op hun vraag.

Een leven lang sport en bewegen

In algemene zin is het sportbeleid van de rijksoverheid erop gericht om de deelname aan de (georganiseerde) sport te bevorderen, en van achterblijvende groeperingen in het bijzonder. In het sportprogramma is er speciale aandacht voor de jeugd. Door middel van de *Alliantie School en Sport samen sterker* wordt het fundament gelegd voor een leven lang sport en bewegen bij de gehele schoolgaande jeugd. Het programma *Meedoen allochtone jeugd door sport* wil daarnaast speciaal de achterblijvende deelname van allochtone jeugd aan de georganiseerde sport stimuleren en sport benutten ten behoeve van preventief jeugdbeleid en jeugdzorgtrajecten.

Het programma *Nieuwe sportmogelijkheden* geeft een impuls aan vernieuwing van het sportaanbod in algemene zin en de samenwerking daarbij op lokaal niveau. Het *Masterplan Arbitrage*, ten slotte, is niet alleen een oplossing voor het dreigende scheidsrechterstekort maar ook een van de belangrijkste instrumenten in de bevordering van waarden en normen in de sport.

Wmo en sport

Met de invoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), voorzien per 1 januari 2007, geeft het kabinet een impuls aan gemeenten om de actieve participatie van burgers aan de samenleving te bevorderen. Het gaat daarbij zowel om het bevorderen van de sociale cohesie op buurt- en wijkniveau als om het bevorderen van de participatie van kwetsbare burgers, onder wie mensen met een beperking. Gemeenten zijn verplicht om – in samenspraak met burgers – een meerjarig beleidsplan te maken en hun prestaties jaarlijks openbaar te maken.

Ter bevordering van de sociale cohesie bezien gemeenten met buurtbewoners en lokale organisaties op welke wijze de buurt (nog) leefbaarder zou kunnen worden. Behalve bijvoorbeeld welzijnsinstellingen en woningcorporaties kunnen daarbij ook sportverenigingen worden betrokken. Immers, de sport biedt uitgelezen kansen voor ontmoeting en ook voor deelname aan maatschappelijke activiteiten in de vorm van (zelf)bestuur en vrijwilligerswerk. Met de meer kwetsbare burgers gaat de gemeente na welke voorzieningen en hulpmiddelen nodig zijn om deelname aan de samenleving te bevorderen. Daartoe moeten bijvoorbeeld hindernissen in en om het huis worden weggenomen, in het plaatselijk vervoer en in het sociale verkeer. Ook eventuele belemmeringen voor de sportdeelname behoren tot de aandachtspunten. Voor gemeenten wordt een 'sporttas' ontwikkeld met instrumenten om sport, participatie en sociale cohesie te verbinden.

2.1 Alliantie School en Sport samen sterker

Waarom deze Alliantie?

Het onderwijs legt het fundament voor een duurzame, gezonde en sportieve leefstijl – en daarmee voor de sportieve samenleving. Sport kan bovendien bijdragen aan het bereiken van verschillende onderwijsdoelen: de ontwikkeling van fysieke, mentale en sociale competenties. Op school zijn alle kinderen en jongeren aanspreekbaar en kan optimaal gebruik worden gemaakt van de mogelijkheden die de school heeft om jongeren te laten bewegen. Uit het bewegingsonderwijs alleen halen jongeren onvoldoende beweging. Daarom is het belangrijk ook andere mogelijkheden te creëren: het organiseren van naschoolse activiteiten in samenwerking met sportorganisaties en het beter benutten van de sport- en speelruimtes in en om de school. Om dit te realiseren is een intensieve, structurele samenwerking tussen sport en onderwijs nodig. De georganiseerde sport heeft hiertoe het initiatief genomen. Deze samenwerking kan op lokaal niveau worden versterkt door een actieve rol van de gemeente.

Tabel⁹

Sport en bewegen op school (in 2004)	BO	SBO	VMBO	HAVO
Aantal minuten bewegingsonderwijs per week	95	98	156	144
% scholen met inzet vakleerkracht	40	87	100	100
% leerlingen dat loopt of fietst naar school	85	nvt	74	81
% leerlingen dat lid is van een sportclub	70	47	46	62

Doel

- Meer sport- en beweegmogelijkheden op en rond school door samenwerking tussen scholen en sportorganisaties.

Resultaten

- In 2010 kan op 90% van alle scholen elke leerling dagelijks sporten binnen en buiten de schooluren. Uiteindelijk gaat dat om 6700 scholen in het basisonderwijs, 600 scholen in het voortgezet onderwijs en 50 instituten in het beroepsonderwijs.

Partners

VWS, OCW en NOC*NSF hebben gezamenlijk een alliantie gesloten om bovenstaande doelstelling te realiseren.

Bij de uitvoering van de *Alliantie School en Sport samen sterker* zijn behalve de Alliantiepartners ook de onderwijsorganisaties (VBS, AVS en Schoolmanagers VO), Bve-raad, sportbonden, NebasNsg, NISB, KVLO, VNG, SGBO, VSG en SLO betrokken.

Uitvoering

Werkplannen Alliantie

De samenwerking tussen school en sport wordt in de Alliantie gerealiseerd volgens de volgende vijf programmalijnen:

1. gezamenlijk sport- en beweegaanbod;
2. gezamenlijke kaderfuncties en -opleidingen;
3. gezamenlijke multifunctionele accommodaties;
4. samenwerking topsport- en onderwijsvoorzieningen;
5. communicatie, monitoring en evaluatie.

De Alliantie richt zich zowel op het primair onderwijs, het voortgezet onderwijs als het middelbaar beroepsonderwijs (ROC's); zowel op het reguliere als het speciaal onderwijs; zowel op topsport als breedtesport en zowel op sportgetalenteerde als de minder motorisch begaafde en inactieve leerlingen.

Binnen de vijf programmalijnen worden 17 prestatievelden onderscheiden waarvoor concrete resultaten zijn benoemd. Deze resultaten zijn opgenomen in een implementatieplan voor de periode 2006-2008 dat op 27 januari 2006 door de Minister van OCW, de Staatssecretaris van VWS en de voorzitter van NOC*NSF is gepresenteerd.

Per prestatieveld is een opdrachtnemer verantwoordelijk gesteld voor het opstellen van een werkplan waarin staat hoe de beoogde doelstellingen worden bereikt. De uitvoering van deze werkplannen start in het tweede kwartaal van 2006. Een onafhankelijke programma-directeur zorgt voor de afstemming binnen en tussen de programmalijnen.

Brede analyse

In opdracht van VWS en OCW voert bureau DSP momenteel onderzoek uit naar de voorwaarden die nodig zijn om in en om de school meer ruimte te creëren voor sport en bewegen. Inhoudelijk wordt daarbij nauw aangesloten bij de Alliantie. In 20 wijken worden de succes- en faalfactoren onderzocht van gezamenlijk sport- en beweegaanbod, gezamenlijke kaderfuncties en gezamenlijke multifunctionele accommodaties.

Gemeenten, scholen, sportverenigingen, organisaties voor naschoolse opvang, welzijnsorganisaties maar ook leerlingen en hun ouders worden in het onderzoek bevraagd. In de tweede helft van 2006 wordt een kwantitatief onderzoek uitgevoerd, waarin de meest opvallende uitkomsten van het kwalitatieve onderzoek aan een grotere responsgroep wordt voorgelegd. Het eindrapport van de brede analyse wordt eind 2006 verwacht.

Daarnaast is aansluiting gezocht bij lopende onderzoeken in 2006, zowel op het gebied van onderwijs (bijvoorbeeld PPON) als op het gebied van sport en beweging (bijvoorbeeld TNO en de verenigingsmonitor Mulier).

Planning

Uitvoering van de Alliantie vindt plaats in de schooljaren 2005-2006, 2006-2007 en 2007-2008. Tijdens de uitvoering van de Alliantie ligt de nadruk op het starten, stimuleren en volgen van good practices. In combinatie met de uitkomsten van de brede analyse zal begin 2007 een fundamenteel herzienings- en opschalingsplan voor sport en bewegen in het onderwijs (PO, VO en BVE) worden opgeleverd.

Budget

Voor de uitvoering van de Alliantie en de brede analyse zijn door de partners in 2006 en 2007 de volgende financiële middelen beschikbaar gesteld.

Tabel

Verdeling middelen Alliantie School en Sport (x € 1.000)		
	2006	2007
Totaal beschikbaar	3.000	4.000
– waarvan VWS	1.000	1.500
– waarvan OCW	1.000	1.500
– waarvan NOC*NSF	1.000	1.000
Uitvoering werkplannen	2.800	3.500
– waarvan sportaanbod	2.200	2.800
– waarvan kader	540	600
– waarvan topsport	60	100
Programmamangement, communicatie en monitoring	200	500

Daarnaast besteden VWS en OCW in 2006 gezamenlijk € 0,2 miljoen aan de Brede analyse en investeert VWS € 0,5 miljoen in het Werkplan voor multifunctionele accommodaties.

In de periode 2008-2010 heeft VWS in principe ook een bedrag gereserveerd van € 1,5 miljoen per jaar om de inspanningen school en sport minstens op hetzelfde niveau te kunnen continueren.

Werkplan sportgeoriënteerde/sportactieve scholen

Doelstellingen werkplan sport-georiënteerde en sportactieve scholen	Totaal	Sportgeoriënteerd			→ waarvan. sportactief		
		05/06	06/07	07/08	05/06	06/07	07/08
Basisonderwijs	7500	100	500	2000	50	100	500
Voortgezet onderwijs	667	50	100	200	25	50	75
Beroepsonderwijs	59	10	20	30	5	10	10

Een belangrijke graadmeter van de Alliantie School en Sport is het aantal sportgeoriënteerde scholen.

Een school is 'sportgeoriënteerd' als op *alle* schooldagen binnen en buiten de schooluren een passend sportaanbod wordt geboden aan *alle* leerlingen. Met bewegingsonderwijs alleen wordt dit doel doorgaans niet bereikt. Er is structurele samenwerking nodig met sportverenigingen,

die zich daarvoor nader op het onderwijs moeten oriënteren. Scholen die daarnaast nog iets extra's brengen en een duidelijk sportprofiel hebben, kunnen het predikaat 'sportactief' verdienen. Daarbij gaat het om scholen die LOOT-school zijn, lichamelijke opvoeding als examenvak aanbieden, sportklassen hebben, deelnemen aan scholencompetities, sport inzetten ten behoeve van andere onderwijskundige doelen, behalve met sportverenigingen ook intensief samenwerken met buurt en gemeente, en dergelijke.

Na afloop van het schooljaar 2007/2008 moet circa één derde van de scholen sportgeoriënteerd zijn. Daarna moet door middel van het opschalingsplan nog een grote slag moeten worden gemaakt om in 2010 een percentage te bereiken van 90%.

Om de doelstellingen te bereiken, worden verschillende maatregelen genomen. De KVLO ontwikkelt een pakket van informatie en instrumenten voor scholen die de omslag willen maken. De directies van de scholen worden geïnformeerd en ondersteund door de onderwijsorganisaties. De secties en vakleerkrachten voor lichamelijke oefening krijgen advies en praktische ondersteuning vanuit de vijf ALO's. Daarnaast wordt een certificeringssysteem opgezet voor sportgeoriënteerde scholen, zoals dat nu al bestaat voor sportactieve scholen. Ook wordt onderwijs- en promotiemateriaal ontwikkeld bestaande uit lesbrieven, cd-roms en sportmaterialen. De tweejaarlijkse verkiezing van de sportiefste school in het primair en voortgezet onderwijs wordt gecontinueerd. In 2007 wordt voor de eerste keer de sportiefste Bve-instelling gekozen.

2.2 Gemeenten aan zet

Samenwerking en samenhang

Op lokaal niveau moet het gebeuren. Door de inspanningen van sportverenigingen, scholen, buurt- en welzijnsorganisaties, organisaties voor buitenschoolse opvang en GGD'en worden uiteindelijk de gewenste resultaten geboekt. Samenwerking tussen deze organisaties is cruciaal om volwassenen en jeugd in beweging te krijgen en te laten sporten.

Succesvolle projecten wijzen uit dat de verbinding op twee niveaus moet worden gelegd: op beleidsmatig en operationeel niveau. Bij het laatste gaat het om zeer concrete zaken zoals het creëren van een gezamenlijk, sluitend dagarrangement, het realiseren van combinatiefuncties en duale aanstellingen en het gezamenlijke gebruik en beheer van een accommodatie. Samenwerking tussen de verschillende sectoren leidt dus tot meer samenhang in voorzieningen voor jeugd en voor buurtbewoners. Gemeenten spelen een cruciale rol bij het stimuleren van de samenwerking tussen de lokale organisaties en leggen de verbindingen in hun beleid. Door middel van twee regelingen, die de gemeente uitstekend kan combineren, ligt de focus op het verbinden van sport met school, naschoolse opvang en de buurt.

BOS-regeling

Op 6 februari 2006 is een aantal aanpassingen van de BOS-regeling (Buurt, Onderwijs, Sport) gepubliceerd. De BOS-regeling, een tijdelijke stimuleringsregeling, beoogt door middel van sport achterstanden van jeugdigen (4-19 jaar) aan te pakken op het gebied van gezondheid, welzijn, onderwijs, opvoeding en sport en bewegen. Ook de overlast in de buurt kan met de regeling worden aangepakt. Op een aantal punten is de regeling versoepeld. Zo is er geen limiet meer voor het aantal projecten dat een gemeente mag indienen en is de startdatum van projecten verruimd. De BOS-regeling, met een totaal budget van € 80 miljoen voor de periode 2005 t/m 2011, biedt ruimte aan de uitvoering van circa 400 BOS-projecten in totaal. In de eerste en tweede tranche zijn in totaal 200 aanvragen gedaan en 165 projecten toegewezen. Voor de derde tranche (sluitingsdatum 1 april 2006), na aanpassing van de regeling, zijn maar liefst 530 aanvragen gedaan voor een totaalbedrag van € 83 miljoen! Dat betekent dat bij de beoordeling van de aanvragen een aantal selectiecriteria in werking zal treden. Een selectie criterium dat recent aan de BOS-regeling is toegevoegd betreft de betrokkenheid van organisaties voor buitenschoolse opvang en het creëren van sluitende dagarrangementen.¹⁰

Waar nodig worden voor de uitvoering van de BOS-projecten zogenaamde interventieteams ingezet om de projecten waarin meervoudige expertise nodig is op maat te ondersteunen. De expertise van deze teams kan door meerdere organisaties worden geleverd.

Regeling huisvesting brede scholen en sportaccommodaties

Op 22 april 2006 is de regeling 'Stimulering aanpassing huisvesting brede scholen en aanpassing sportaccommodaties in verband met multifunctioneel gebruik' in werking getreden. De regeling is een eenmalige kwaliteitsimpuls die gemeenten – in goede samenspraak met de organisaties die participeren in de brede school en in sportaccommodaties – in staat stelt aanpassingen te realiseren zodat de gebouwen geschikt(er) worden gemaakt voor multifunctioneel gebruik. Doel van de regeling is een meer samenhangend aanbod te creëren voor jeugd en wijkbewoners op het gebied van onderwijs, opvang, sport, cultuur en wijkvoorzieningen. VWS en OCW hebben de handen ineen geslagen en de beschikbare gelden voor huisvesting brede scholen en sportaccommodaties voor dit doel gecombineerd. In totaal is voor 2006-2007 € 46 miljoen beschikbaar waarvan € 36 miljoen bestemd is voor brede scholen en € 10 miljoen voor sportaccommodaties.¹¹ Het type voorzieningen waarop deze regeling betrekking heeft, kan een belangrijke bijdrage leveren aan sociale cohesie in de wijk en de integratie van de bewoners. Aanvragen voor de regeling kunnen tot 15 juli 2006 worden gedaan. Afgaand op de geluiden uit het veld is de regeling zeer positief ontvangen en kunnen er, net als bij de BOS-regeling, vele aanvragen tegemoet worden gezien.

Participatie aan andere programma's

Gemeenten voeren niet alleen regelingen uit, maar raken daarnaast ook actief betrokken bij de deelprogramma's die worden uitgevoerd op lokaal niveau. Veel gemeenten en ook provincies en/of provinciale sportraden raken betrokken bij de uitvoering van het *Nationaal Actieplan Sport en Bewegen*. Een selectie van gemeenten uit de g31 neemt ook deel aan het programma *Meedoen allochtone jeugd door sport*. Verder is de inbreng van gemeenten nodig – en dus verzekerd – bij de programma's *Nieuwe sportmogelijkheden* en de *Alliantie School en Sport samen sterker*.

¹⁰ Waarmee (mede) uitvoering wordt gegeven aan het amendement-Van der Sande/Verbeet inzake naschoolse activiteiten en sport, vergaderjaar 2005-2006, 30 300 XVI, nr. 93

¹¹ Voor het onderdeel sport is de regeling een uitwerking van de motie-Verhagen (TK, 2005-2006, 30 300, nr. 9). Door middel van deze motie is € 10 miljoen beschikbaar gekomen voor een incidentele kwaliteitsimpuls in sportaccommodaties rond scholen en buurten. Tevens wil de regeling een bijdrage leveren aan de samenwerking tussen sportorganisaties en organisaties voor buitenschoolse opvang (amendement-Van der Sande/Verbeet, TK, 2005-2006, 30 300 XVI, nr. 93) en een impuls geven aan de functie van sportaccommodaties voor de buurt of wijk (motie-Atsma, TK, 2005-2006, 30 300 XVI, nr. 74).

Verdeling middelen lokaal beleid (x € 1000)						
	2006	2007	2008	2009	2010	Totaal
Breedtesportimpuls	11.235	7.962	4.152	1.152	152	24.653
BOS-regeling	18.584	18.584	18.584	10.084	5.084	70.920
<i>waarvan:</i>						
1e en 2e tranche	15.963	10.424	563	473		27.423
beschikbaar voor 3e tranche	2.621	8.160	18.021	9.611	5.084	43.497
Motie Verhagen	10.000					10.000

Naschoolse opvang en sport

Tijdens de Algemene Politieke Beschouwingen in september 2005 is de motie-Van Aartsen/Bos aangenomen.¹² De motie verzoekt het kabinet de wet- en regelgeving zodanig aan te passen dat scholen worden verplicht voor- en naschoolse opvang te bieden tussen 7.30 uur en 18.30 uur of de randvoorwaarden te verzorgen waarbinnen andere partijen dat doen. Doel hiervan is het verminderen van het spanningsveld tussen de arbeidstijden van werkende ouders en de schooltijden van hun kinderen op de basisschool. Het kabinet heeft in het najaar van 2005 aangegeven hoe het de motie wil uitvoeren.¹³ In april 2006 is een concreet stappenplan aan de Tweede Kamer toegezonden. Het stappenplan beschrijft een aantal acties om het mogelijk te maken dat scholen met ingang van het schooljaar 2007-2008 de verplichting kunnen nakomen om op verzoek van de ouders voor- en naschoolse opvang te leveren of te regelen. In de uitvoering blijft variëteit mogelijk. Uitgangspunt is dat een kinderopvangorganisatie de opvang levert; maar ook andere naschoolse activiteiten, zoals sportactiviteiten, kunnen worden ingepast zodat sluitende voorzieningen ontstaan en voor kinderen aantrekkelijke dagarrangementen.

Onder voorwaarden kunnen sportverenigingen 'sportieve' naschoolse opvang bieden. Bij de begrotingsbehandeling van het ministerie van VWS in 2006 is het amendement-Van der Sande/Verbeet aangenomen op basis waarvan naschoolse sportactiviteiten en de samenwerking tussen onderwijs-, kinderopvang- en sportorganisaties worden gestimuleerd.¹⁴

Met landelijke onderwijs-, sport- en opvangkoepels wordt overleg gevoerd over hoe de aansluiting van sport op scholen en naschoolse opvang verder kan worden verbeterd. Ter ondersteuning van projecten op lokaal niveau is de BOS-regeling (Buurt, Onderwijs, Sport) aangepast en kan de Regeling stimulering aanpassing huisvesting brede scholen en aanpassing sportaccommodaties in verband met multifunctioneel gebruik 2006¹⁵ worden ingezet. Ook onder de vlag van de *Alliantie School en Sport samen sterker*, het programma *Meedoen allochtone jeugd door sport* en het programma *Nieuwe sportmogelijkheden* ontstaan de nodige naschoolse sportactiviteiten. Het streven naar sluitende dagarrangementen is daarbij het criterium.

¹² TK, 2005-2006, 30 300, nr. 14

¹³ TK, 2005-2006, 30 300, nr. 57 en nr. 137

¹⁴ TK, 2005-2006, 30 300 XVI nr. 93

¹⁵ TK, 2005-2006, 30 300, nr. 9

2.3 Nieuwe sportmogelijkheden

Waarom dit programma?

De verwezenlijking van de doelen uit het sportprogramma is voor een deel afhankelijk van de inspanning van sportverenigingen. De sportvereniging biedt voor duurzame vormen van sport en beweging veel kansen, is een ontmoetingsplek bij uitstek en heeft – mede door de inzet van vrijwilligers – een bijzondere plaats in de maatschappij. Uit diverse onderzoeken blijkt echter dat het aanbod van sportverenigingen niet altijd even goed aansluit op de huidige vraag in de samenleving. Er is een hoge uitval uit de sport van jongeren in de tienerleeftijd. Allochtonen herkennen zich niet altijd in de (gesloten) cultuur van de gemiddelde sportclub. Voor mensen met fysieke beperkingen (ouderen, chronisch zieken, mensen met een handicap) is er weinig sportaanbod. Competitieve vormen van sport staan dikwijls centraal, maar niet iedereen heeft tijd voor of zin in deelname aan de competitie. Dat er wel behoefte aan (andere vormen van) sport en beweging is, blijkt bijvoorbeeld uit de ‘booming business’ van de fitnessbranche en van adventure sports. De overheid wil daarom graag gehoor geven aan de wens van de sportsector om het sportaanbod van sportverenigingen te moderniseren.

Doel

- Sportverenigingen met een aantrekkelijk sportaanbod dat aansluit op de vraag van huidige en nieuwe leden.

Resultaten

- In 2010 zijn minstens 12 ‘proeftuinen’ gerealiseerd gericht op de modernisering van het sportaanbod. In de proeftuinen zijn één of meer sportverenigingen betrokken afkomstig uit in totaal minstens 20 takken van sport.
- Op basis van een gedegen evaluatie is er meer inzicht in de succesfactoren voor modernisering van het sportaanbod en is een ‘gereedschapskist’ voorhanden die andere sportverenigingen kan helpen het aanbod te moderniseren.

Partners

NOC*NSF voert het programma uit, draagt zorg voor de monitoring en geeft opdracht aan een onafhankelijke partij voor de (tussen)evaluatie. Het programma *Nieuwe sportmogelijkheden* wordt gekoppeld aan het programma van de georganiseerde sport, *Versterken van de sportvereniging*.

De proeftuinen worden geselecteerd en begeleid in samenwerking met sportbonden, gemeentelijke en provinciale sportserviceorganisaties.

Uitvoering

Om de gewenste vernieuwing te bereiken omvat dit programma een beperkt aantal meerjarige experimenten die binnen de periode 2006-2010 worden uitgevoerd. Gekozen wordt voor een aanpak via zogenaamde proeftuinen. Een proeftuin is een vereniging of cluster van verenigingen die proefondervindelijk willen werken aan de vernieuwing van het sportaanbod. De vernieuwing richt zich uiteindelijk op vergroting van de sportdeelname van niet-sporters en ongeorganiseerde sporters en/of de verhoging van de sportfrequentie van sporters die bijdraagt aan een gezonde leefstijl. Om de vereniging een aantrekkelijk imago te geven hoort ook een thema als waarden en normen in de vernieuwing thuis.

Bij aanvang van het programma vraagt NOC*NSF bonden, gemeenten, provinciale sportraden en Olympische netwerken verenigingen voor te dragen die een rol zouden kunnen spelen in de proeftuinen. Na de selectieprocedure, waartoe NOC*NSF een adviescommissie samenstelt, wordt per proeftuin een lokale organisatie verantwoordelijk voor de uitvoering. Bij voorkeur zijn dit de betrokken verenigingen zelf.

Voorwaarden waaraan de deelnemende sportverenigingen moeten voldoen, zijn:

- binnen de vereniging is draagvlak voor de vernieuwing van het aanbod en de vereniging is bereid commitment en beoogde prestaties vast te leggen;
- over de vernieuwing van het aanbod zijn al ideeën gevormd en deze sluiten aan bij het doel van dit programma;
- expliciete aandacht voor waarden en normen, zoals geen uitsluiting van groepen, verantwoord leidinggeven en good governance;
- bij de vernieuwing van het aanbod wordt samenwerking gezocht met andere sportverenigingen en relevante lokale organisaties;
- de beoogde veranderingen zijn duurzaam;
- verenigingen schakelen indien nodig ondersteuning in bij het veranderingsproces;
- verenigingen werken mee aan monitoring en evaluatie.

Bij de keuze voor proeftuinen wordt tevens rekening gehouden met:

- spreiding van de 12 locaties over het land;
- betrokkenheid van in totaal 20 takken van sport.

Verenigingen worden ondersteund bij het veranderingsproces door de betrokken sportbonden en de lokale (of regionale/provinciale) sportserviceorganisaties. Waar nodig worden voor de uitvoering van de pilots zogenaamde interventieteams ingezet om de projecten waarin meervoudige expertise nodig is op maat te ondersteunen. De expertise van deze teams kan door meerdere organisaties worden geleverd.

Voorbeelden van vernieuwing

- sportverenigingen stellen hun deuren open voor aangepaste sportvormen zoals G-voetbal, zitvolleybal of rolstoelbasketbal
- omnisportverenigingen voor gehandicapten die nieuwe doelgroepen in samenwerking met revalidatiecentra laten sporten
- sportverenigingen die samen aan de rand van het bos of recreatiegebied gelokaliseerd zijn loopgroepen en wandelsportevenementen faciliteiten bieden en meenemen als lid van de clubs
- sportclubs met een eigen kantine organiseren denksport, darts en biljartcompetities voor leden/ouderen
- sportverenigingen op een sportcomplex stemmen hun sportaanbod op elkaar af, ontwikkelen samen nieuwe initiatieven en organiseren samen evenementen
- sportclubs gaan samenwerken met fitnesscentra, scholen, verzorgingshuizen en organiseren daar een aantal sportactiviteiten
- sportclubs breiden hun activiteiten uit met populair sportaanbod zoals panna, worstelen of domino

Planning

Het programma is meerjarig (2006-2010). De selectie van proeftuinen zal plaatsvinden in de periode juli-september 2006, zodat vanaf september de uitvoering kan beginnen. In 2008 vindt een tussenevaluatie plaats op basis waarvan de uitvoering van het programma kan worden aangepast. In 2010 vindt de eindevaluatie plaats en worden de uitkomsten vertaald in concrete handvatten die ook bruikbaar zijn voor andere sportverenigingen.

Budget

Voor de uitvoering van het programma heeft VWS in 2006 € 2.000.000 beschikbaar en vanaf 2007 € 3.800.000.

Van dat budget moet tenminste 80% ook daadwerkelijk landen bij de sportverenigingen voor de vernieuwing van het sportaanbod. Bij 12 proeftuinen is er per proeftuin circa € 250.000 per jaar beschikbaar.

De middelen zijn met name bestemd voor de organisatie van nieuw sportaanbod. Daarbij kunnen ook investeringen nodig zijn in professionalisering van het kader of aanpassingen aan de accommodatie. Echter, de aanpassingen aan accommodaties zijn vanwege de beperkte middelen voor dit programma gemaximeerd op 10%. Wel zal bij de totstandkoming van proeftuinen nadrukkelijk worden gezocht naar mogelijkheden voor co-financiering. Maximaal 16% van het budget is beschikbaar voor de ondersteuning door sportbonden en regionale sportserviceorganisaties. Heeft de sportvereniging daarnaast nog specifieke ondersteuning nodig, dan koopt de vereniging deze zelf in.

Tabel

Verdeling middelen Nieuwe sportmogelijkheden (x € 1000)							
		2006	2007	2008	2009	2010	Totaal
Totaal beschikbaar		2.000	3.800	3.800	3.800	3.800	17.200
Investering in sport lokaal	80%	1.600	3.050	3.050	3.050	3.050	13.800
Begeleiding via bonden	8%	160	300	300	300	300	1.360
Begeleiding regionaal	8%	160	300	300	300	300	1.360
Programmamanagement, monitoring en evaluatie	4%	80	150	150	150	150	680

SPORTKIDS: NASCHOOLSE OPVANG WAARIN SPORT DE BOVENTOON VOERT

De Stichting Kinderopvang Hilversum (SKH) is de grootste organisatie voor kinderopvang in Hilversum. SKH verzorgt opvang van kinderen van 0 tot 13 jaar in kinderdagverblijven, peuterspeelzalen en naschoolse opvang in alle wijken van de stad. Sinds september 2005 heeft SKH een naschoolse opvang waarin sport centraal staat: de NSO SportKids, bestemd voor kinderen van 9 tot en met 12 jaar. SportKids bevindt zich bij omnivereniging 't Gooi op sportpark Berestein in Hilversum-West. 't Gooi heeft afdelingen voor voetbal, tennis, tafeltennis en handbal. SportKids heeft op het sportpark een eigen ruimte en maakt gebruik van de faciliteiten van de omnivereniging, zoals tennisbanen, een voetbalveld en de sporthal. Ook is er allerlei sportmateriaal voorhanden.

Ervaren en gediplomeerde sportleiders laten de kinderen drie middagen per week kennismaken met verschillende sporten: badminton, volleybal, tafeltennis, basketbal, tennis en voetbal bijvoorbeeld. Maar ook minder gangbare sporten als (knots)hockey, skaten en softbal. SportKids biedt ruimte aan dertig kinderen per middag, de kinderen worden opgehaald bij de buitenschoolse opvang in hun eigen wijk. Ouders kunnen de opvang combineren met normale opvang. Overigens is er op alle locaties van SKH een link met de georganiseerde sport. Kinderen worden naar een aantal verenigingen gebracht en gehaald (zwemmen, judo, voetbal, ballet) voor lessen en trainingen.

MEEDDEN NIEUWE SPORTMOGELIJKHEDEN

NORDIC WALKING SUCCES- NUMMER OP NATIONALE LOOPDAG BIJ HELLAS

Veel nieuwe leden heeft de Utrechtse atletiekvereniging Hellas nog niet overgehouden aan de Nationale Loopdag waaraan de club op 15 april 2006 meewerkte. "Maar dat was ook niet onze verwachting", geeft Hellas-voorzitter Gerard Pot aan. "De meeste deelnemers hadden amper of geen ervaring met lopen. Dan is meteen lid worden een iets te grote stap. Wel hebben 138 mensen op een

leuke en laagdrempelige manier met ons en de sport kennisgemaakt. Dat is ook belangrijk."

In eerste instantie viel het aantal aanmeldingen flink tegen. Pot: "We hebben de inschrijvingstermijn zelfs verlengd. In de laatste week begon het ineens te lopen. Wat ons vooral opviel, was het grote aantal ouderen en de enorme belangstelling voor het Nordic Walking."

“Wij proberen de kinderen na schooltijd zolang mogelijk in de school te houden, zodat ze niet op straat gaan rondhangen. Dat doen we onder meer door de drempel om te gaan sporten te verlagen en sport en spel op een presenteerblaadje aan te reiken.”

Gilbert Breuer

sportleraar sportiefste school van Nederland: OSG Bijlmer in Amsterdam

“Eind deze maand starten we met een recreatiegroep Nordic Walking. Een aantal ouderen uit onze loopgroepen heeft al interesse getoond. Maar we verwachten ook wel belangstelling van mensen die aan de clinic Nordic Walking tijdens de Nationale Loopdag hebben meegedaan. De groepen voor Nordic Walking zaten die dag namelijk helemaal vol.”

Gerard Pot

voorzitter atletiekvereniging Hellas Utrecht

2.4 Meedoen allochtone jeugd door sport

Waarom dit programma?

Sport betekent veel voor mensen. En daarom kan sport ook veel voor de samenleving betekenen. Zo ook voor integratie, een maatschappelijk vraagstuk dat de gemeederen de laatste tijd flink bezig houdt en waarmee ook de sportsector wordt geconfronteerd.

Sport, en dan juist de georganiseerde sport, biedt kansen voor integratie: sport is typisch iets dat mensen kan verenigen vanuit diverse belevingswerelden. Sport is een podium waarop mensen elkaar ontmoeten en plezier met elkaar delen. Sport kan worden ingezet om volwaardig burgerschap te bevorderen, sociaal isolement tegen te gaan, overlast en probleemgedrag te voorkomen en aan te pakken en zelfs reïntegratie in de samenleving te bewerkstelligen.

De kansen van sport worden echter nog onvoldoende benut omdat de sportdeelname onder de allochtone jeugd achterblijft en dan met name het lidmaatschap van sportverenigingen. Vooral hindoestaanse en islamitische meisjes zijn ondervertegenwoordigd. Een extra inspanning is nodig om enerzijds de allochtone jeugd (en hun ouders) te stimuleren aan sport mee te doen en anderzijds sportverenigingen en sportbonden te bewegen zich hiervoor meer open te stellen. De Staatssecretaris van VWS en de Minister van V&I hebben de handen in één geslagen om de kansen die sport biedt voor integratie de komende jaren volop te benutten.¹⁶

Doel

- Ontmoeting, binding, opvoeding en integratie van allochtone jeugd – en hun ouders – in en door sport.

Resultaten

- In 2010 is de achterstand in sportdeelname van de allochtone jeugd ingelopen.
- In de periode 2006-2010 worden 500 sportverenigingen en sportscholen ingezet ten behoeve van preventief jeugdbeleid.
- In de periode 2006-2010 worden 50 sportverenigingen en sportscholen extra gefaciliteerd ten behoeve van jeugdzorg en reïntegratie.

Partners

Het programma richt zich met name op de toeleiding van allochtone jeugd naar de sportverenigingen: zowel vanwege de kansen voor integratie als vanwege de achterstand in sportdeelname, die bij sportverenigingen het grootst is.

Sportbonden en gemeenten samen zijn gevraagd de sportverenigingen daarbij te ondersteunen.

Bij de zorgtrajecten worden ook de Bureaus Jeugdzorg betrokken.

Het aantal sportbonden en gemeenten is bewust klein gehouden om de middelen niet te zeer te versnipperen. Bij de selectie van partners zijn enkele zaken doorslaggevend geweest. Bij de selectie van sportbonden speelt met name de aantrekkingskracht van de sport op de allochtone jeugd een belangrijke rol. Hiervoor is advies ingewonnen bij NOC*NSF. Belangstellende gemeenten zijn geselecteerd op basis van de omvang van het aantal allochtone inwoners. Bij de selectie heeft de VNG bemiddeld.

Bij de ontwikkeling van het flankerend beleid (kennisontwikkeling en -uitwisseling, monitoring en evaluatie) speelt het NISB een belangrijke rol.

Tabel: Partners in Meedoen allochtone jeugd door sport

Afspraken	Gemeenten	Sportbonden
22 februari 2006	Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Utrecht	KNVB (voetbal), KNKF ¹⁷ (kracht- en vechtsport), JBN (judo), KNBSB (base- en softball)
7 juni 2006	Eindhoven, Tilburg, Arnhem, Enschede, Zaanstad, Dordrecht, Nijmegen	KNAU (atletiek), NBB (basketball), KNKV (korfbal), KNGU (gymnastiek), KNZB (zwemmen)

¹⁶ Het volledige programma Meedoen allochtone jeugd door sport en de bestuurlijke afspraken met de eerste gemeenten en sportbonden is aan de Tweede Kamer gestuurd bij brief van 22 februari 2006 (TK 2005-2006, 30234, nr. 4).

Uitvoering

De Staatssecretaris van VWS en de Minister van V&I maken bestuurlijke afspraken met de sportbonden, gemeenten en jeugdzorginstellingen. Dit zijn prestatie-afspraken. De sportbonden tekenen voor de inzet van een aantal verenigingen. Gemeenten en jeugdzorginstellingen maken afspraken over de doorgeleiding en indien noodzakelijk ook begeleiding van de allochtone jeugd naar de sportverenigingen. Op de afgesproken prestaties wordt aan het eind van de rit ook afgerekend, en tussentijds wordt de balans opgemaakt. Ten behoeve van monitoring en evaluatie stellen de partners gegevens beschikbaar. De partners gaan vervolgens zelf aan de slag om de afspraken te realiseren. Voor de aanpak op lokaal niveau bestaat geen blauwdruk. Wel geeft het rijk een aantal succes- en faalfactoren aan de partners mee. Kennisontwikkeling en -uitwisseling is voor het succes van dit programma cruciaal. Het NISB en de Nederlandse Sport Alliantie (NSA) zijn gevraagd het flankerend beleid uit te voeren en de opgedane kennis, expertise en ervaring bijeen te brengen. Waar nodig worden voor de uitvoering van de projecten zogenaamde interventieteams ingezet om de projecten waarin meervoudige expertise nodig is op maat te ondersteunen. Daarnaast zal de verdere verspreiding van lokale jeugdsportfondsen worden ondersteund, om te beginnen in de deelnemende gemeenten. Ook dit zal 'bottom up' bijdragen aan de resultaten van het programma, in het bijzonder aan de verhoging van de sportdeelname.¹⁷ Heel belangrijk is dat in de bestuurlijke afspraken samenwerking tussen partners wordt geëist. Gemeenten en sportbonden selecteren samen de sportverenigingen en sportscholen die aan het programma meedoen en bepalen samen de aanpak op lokaal niveau. Om de samenwerking tussen sportbonden, gemeenten en jeugdzorg op gang te helpen, wordt een tijdelijke, onafhankelijke programmamanager aangesteld. Wie bestuurlijke afspraken heeft gemaakt met het Rijk, krijgt toegang tot de beschikbare financiële middelen. Sportbonden geven in een projectplan aan hoe ze hun resultaten de komende jaren denken te behalen. Gemeenten verzilveren hun afspraken via het grotestedenbeleid en leggen deze vast in een meerjarig ontwikkelingsplan (MOP).

Planning

Het programma Meedoen allochtone jeugd door sport loopt in principe vijf jaar (2006-2010). Aan het eind van deze periode moeten de gewenste resultaten zijn behaald. Een verenigingsproject loopt minstens drie jaar. Alle ervaringen totnogtoe wijzen erop dat die tijd minimaal nodig is om structurele veranderingen teweeg te brengen.

Budget

Voor het programma Meedoen allochtone jeugd door sport is in de periode 2006-2010 in totaal € 65 miljoen beschikbaar: de eerste twee jaren € 11,5 miljoen en daarna € 14 miljoen.

Met de beleidspartners is afgesproken dat er zoveel mogelijk geld (80%) terecht komt op het lokale niveau – want daar wordt het werk verzet! Sportbonden die op het programma intekenen ontvangen € 20.000,- per jaar voor iedere vereniging of sportschool die zij inschakelen ten behoeve van preventief jeugdbeleid en de verhoging van de sportdeelname. Zij geven dit uit aan bijvoorbeeld opleidingen, verenigingsondersteuning, verenigingskader, activiteiten op scholen en in wijken. Maximaal 10% van het budget mag worden besteed aan (aanpassingen aan) accommodatieve voorzieningen. Per vereniging of sportschool die een zorgtraject voor zijn rekening wil nemen, is nog eens € 20.000 extra beschikbaar. Gemeenten ontvangen een budget om de procesbegeleiding van sportverenigingen samen met sportbonden te kunnen oppakken, en voor het creëren van noodzakelijke brugfuncties om de allochtone jeugd naar de sportverenigingen toe te leiden.

Tabel

Verdeling middelen Allochtone Jeugd (x € 1000)							
		2006	2007	2008	2009	2010	Totaal
Totaal beschikbaar		11.500	11.500	14.000	14.000	14.000	65.000
Investering in sport lokaal	80%	9.200	9.200	11.200	11.200	11.200	52.000
Waarvan via sportbonden	70%	8.050	8.050	9.800	9.800	9.800	45.500
Waarvan via gemeenten	10%	1.150	1.150	1.400	1.400	1.400	6.500
Begeleiding via gemeenten	8%	920	920	1.120	1.120	1.120	5.200
Begeleiding via bonden	8%	920	920	1.120	1.120	1.120	5.200
Begeleiding door RO	4%	460	460	560	560	560	2.600
Geldstroom via bonden		8.970	8.970	10.920	10.920	10.920	50.700
Geldstroom via gemeenten		2.070	2.070	2.520	2.520	2.520	11.700
Geldstroom via RO		460	460	560	560	560	2.600

2.5 Waarden en normen bij de sportverenigingen

Leren van sport

Mensen beleven plezier aan sport, mensen leren respect voor elkaar te hebben, maar ook respect voor de regels. Mensen worden gestimuleerd wat voor elkaar over te hebben of zich voor anderen in te zetten. De circa 30.000 sportverenigingen in Nederland nemen daarmee een bijzondere plaats in. Op vrijwillige basis leveren mensen diensten aan elkaar, waardoor een wijdvertakt netwerk is ontstaan van sportverenigingen die binnen en buiten de sportcompetitie diverse (sport)activiteiten initiëren. Vanwege de sociale cohesie leent de georganiseerde sport zich goed voor de overdracht van waarden en normen. Mits voorzien is in een aantal voorwaarden – zoals een focus op opvoedingsdoelen en een goed pedagogisch klimaat – kan van sport veel geleerd worden: presteren, doorzetten, samenwerken, omgaan met regels, je sportief gedragen, elkaar respecteren.¹⁸ Bij de meeste sportverenigingen gebeurt dit ook.

Preventie en lik-op-stuk

In de sportnota wordt echter ook signaleerd dat er bedreigingen op de loer liggen. Op en rond de velden is helaas soms ook sprake van wangedrag van sporters en van publiek. Voor sportkantines geldt dat die gelukkig meestal de ontmoetingsplaats zijn waar gezelligheid bovenaan staat. Maar ook is er sprake van het overschrijden van grenzen als het gaat om bijvoorbeeld alcoholgebruik.

Uitwassen in de sport zijn tot op zekere hoogte een afspiegeling van uitwassen in de maatschappij.

Maar daarmee zijn ze niet goedgepraat, ze vormen namelijk een bedreiging voor de sport. Daarom moeten deze verschijnselen de kop ingedrukt worden.

Veel sportverenigingen en -bonden realiseren zich dit ook en treden actief op. Het meeste effect heeft natuurlijk een preventief beleid waarbij men actief misstanden en uitwassen, zoals agressie gericht op de scheidsrechter, voorkomt. Als sluitstuk daarop hoort echter een repressief beleid waarbij duidelijk wordt gemaakt dat wangedrag niet acceptabel is. Op dat punt is er voor een aantal sportverenigingen nog werk aan de winkel.

Daarbij neemt de sportsector zelf het voortouw.

De sportsector investeert op dit punt preventief in de kwaliteit van sportverenigingen door het stimuleren van goed sportbestuur, fair play, sociale hygiëne en het voeren van lik-op-stukbeleid bij excessen.

Beleidsmaatregelen

De rijksoverheid wil een actieve rol spelen om dit te ondersteunen. Voorts streeft de overheid naar maximale steun aan sportorganisaties die tot aanpak overgaan. Dat kan door het tot stand brengen van goede afspraken met gemeente, politie en justitie, maar ook door intensivering van de voorlichting ten aanzien van kantinebeheer. Daarbij wordt de VWA verzocht de sportkantines expliciet in het werkplan op te nemen, met een accent op preventie maar ook optredend waar nodig. Voorts wil de overheid specifieke initiatieven van onderop stimuleren, in het kader van onder meer de programma's *Nieuwe sportmogelijkheden*, *Meedoen allochtone jeugd*, *Masterplan Arbitrage*, *Innovatie van opleidingen*, *Sportkader* en de *Gedragscode Sportiviteit en respect*. In die programma's worden daartoe aparte modules tot stand gebracht over lik-op-stukbeleid. Dat kan uiteindelijk tesamen komen in het keurmerk voor sportverenigingen dat in de nota *Tijd voor sport* wordt aangekondigd. Dit keurmerk wordt door de sportbranche ontwikkeld en ingevoerd. Verenigingen die voldoen aan eisen op gebied van accommodatie, sportkader en sportontwikkeling, maar ook gezondheid en (sociale) hygiëne, sportiviteit en toegankelijkheid, kunnen dit keurmerk krijgen. Gekoppeld hieraan verzamelt het SCP gegevens zodat op de verschillende onderdelen ook de voortgang kan worden gemeten.

De overheid wil de komende jaren een intensivering van activiteiten op dit terrein tot stand brengen. NOC*NSF gaat samen met de sportbonden deze taak op zich nemen. Ook de NSA wordt vanwege haar specifieke deskundigheid ingeschakeld bij de uitvoering van activiteiten. De komende vijf jaren wordt een bedrag van € 200.000 per jaar vrijgemaakt voor coördinatie, voorlichting en bijstand.

¹⁸ Janssens, J. e.a.: Education through Sport, An Overview of Good Practices in Europe. Nieuwegein: Arko Sports Media, 2004. Uitgave in het kader van het Europees Jaar van Opvoeding door Sport, gefinancierd door de Ministeries van VWS en OCW.

OESH: gedragssverbetering en integratie op basis van vechtsporten

In het agressiepreventieproject Oesh worden allerlei vechtsporten ingezet om de overlast van probleemjongeren op straat te verkleinen. Concreet doel is het terugdringen van de overlast op straat door jongeren met tenminste 25% in 2010. Venlo richt zich op achterstandsjeugd tussen 8 en 19 jaar. Onder die jeugd bevinden zich veel allochtone jongeren. Verenigingen en sportscholen (onder meer judo, taekwondo, karate en kickboksen) nemen deel aan het project. Trainers volgen een opleiding tot Preventiewerker Problematisch Agressief Gedrag (PPAG). Zij leren daarin methodieken en vaardigheden om vechtsport te gebruiken voor het aanleren van regels en het verbeteren van gedrag. Drie inmiddels gecertificeerde docenten zijn aan

de gang op een lagere en een middelbare school. In een cursus van tien weken worden de leerlingen met thema's en technieken geconfronteerd. Daarin staan niet de stoot, trap of worp centraal, maar de enceneringsthema's die daarachter liggen. Zoals gedrag en regels: wat mag wel of wat mag niet, respect voor elkaar of discipline. Trainers en coaches van sportscholen en vechtsportverenigingen kunnen de opleiding binnenkort in modules volgen zodat het project kan worden uitgebreid. Deelname is nu nog op vrijwillige basis, maar Oesh moet in de toekomst een verplicht project worden voor jeugd die regelmatig problematisch agressief gedrag vertoont.

MASTERPLAN ARBITRAGE

POOL VERENIGINGSSCHEIDERS-RECHTERS regio Uden

Acht voetbalverenigingen in de regio Uden hebben enige jaren geleden een goed functionerend uitwisselingsprogramma voor verenigings-scheidsrechters opgezet. Boekel Sport, Udi'19, FC Uden, Volkel, St. Hubert, De Willy's, VCO en Odiliapeel hebben elk tenminste twee scheidsrechters ter beschikking gesteld voor een pool. De clubs bevinden zich allemaal in een straal van 10 tot 15 kilometer. Deelnemende scheidsrechters fluiten daardoor niet alleen bij hun eigen vereniging, maar ook bij de andere clubs. De organisatie van de pool ligt in handen van een door de clubs aangestelde coördinator, die ook de wedstrijden aan de deelnemende scheidsrechters toewijst. Het gaat hierbij om wedstrijden op de lagere

niveau's, waarop de KNVB nauwelijks scheidsrechters toewijst. Een regionale geleding van de Centrale Organisatie van Voetbal Scheidsrechters (COVS) begeleidt de pool. De verenigingsscheidsrechters delen elkaars ervaringen en dienen als kennisbron en klankbord. Daardoor is de pool voor hen meer dan alleen het leiden van de wekelijkse wedstrijd bij de eigen club. Deze opzet stimuleert de scheidsrechters om actief en betrokken te blijven met als groot voordeel, dat de deelnemende verenigingen de zekerheid hebben dat er elke weekend enkele onafhankelijke scheidsrechters zijn. De KNVB ziet de pool in Uden als een voorbeeldproject dat bovendien vrij gemakkelijk naar andere situaties kan worden gekopieerd.

“ Als je het belangrijk vindt dat allochtonen aan sport doen, kun je er het beste voor kiezen om sporten aan te bieden die aansluiten bij hun belangstelling. Kracht- en vechtsporten horen daar vast en zeker bij.”

Robbert Wolters

directeur Koninklijke Nederlandse Krachtsport en Fitnessfederatie (KNKF)

“ Het verenigingsleven in Nederland is zo uniek, dat snappen mensen in andere West-Europese landen niet eens. Laat staan dat het makkelijk is te begrijpen voor mensen die in Marokko zijn opgegroeid. Er is beslist nog veel tijd nodig, maar samen moeten en kunnen we er voor zorgen dat het Nederlandse verenigingsleven en vrijwilligerswerk voor volgende generaties de normaalste zaak van de wereld zijn.”

Mohammed Allach

profvoetballer (VVV) en voorzitter stichting MaroquiStars

2.6 Masterplan Arbitrage

Waarom dit Masterplan?

Er is in de sport een tekort aan scheidsrechters, het scheidsrechterskorps is bij benadering geen afspiegeling meer van de (sportende) bevolking en scheidsrechters kampen met imago- en gezagsproblemen bij spelers en publiek. Scheidsrechters zijn de eersten die hinder ondervinden van verruwing en wangedrag op en rond de velden. Tegelijkertijd is er uiteraard het besef dat de competitiesport niet serieus kan worden beoefend zonder de 'scheids' en dat het niveau van de sport verbetert als de scheidsrechter een 'goeie scheids' is. De scheidsrechtersproblematiek raakt de georganiseerde sport in het hart. De rijksoverheid wil de sport graag ondersteunen bij het zoeken naar oplossingen voor deze problematiek.

Doel

- In de georganiseerde sport functioneren meer gekwalificeerde scheidsrechters, met minder imago problemen.

Resultaten

- In 2010 wordt 90% van de competitiewedstrijden in de aangewezen takken van sport geleid door een gekwalificeerde scheidsrechter.
- In 2010 is de samenstelling van het scheidsrechterskorps in de aangewezen takken van sport aanzienlijk veranderd door meer participatie van jeugd, allochtonen en vrouwen.
- In 2010 is het imago van de scheidsrechter in de aangewezen takken van sport aanmerkelijk verbeterd.

Partners

Het Masterplan Arbitrage wordt uitgevoerd door sportbonden, aangezien zij verantwoordelijk zijn voor de arbitrage in hun tak van sport. Onder de sportbonden wordt een nadere selectie gemaakt. Voorrang wordt verleend aan *contactsporten in teamverband*, aangezien daar de problemen zich naar verhouding het meest voordoen. Problemen betreffen zowel kwantiteit, kwaliteit als het imago van de scheidsrechters. Op basis van deze selectiecriteria komen negen sportbonden in aanmerking voor een bijdrage. NOC*NSF voert voor het Masterplan het programmamanagement uit. Daarnaast stimuleert NOC*NSF een gezamenlijke aanpak onder de negen deelnemende sportbonden, aangezien het de verwachting is dat de geconstateerde problemen – en dus ook de oplossingen – de tak van sport dikwijls zullen overstijgen. Andere dan in de onderstaande tabel genoemde sportbonden kunnen op eigen initiatief meedoen aan de gezamenlijke aanpak.

Partners in het Masterplan Arbitrage

- AFBN (american football)
- NBB (basketbal)
- NHV (handbal)
- KNHB (hockey)
- KNKV (korfbal)
- NRB (rugby)
- KNVB (voetbal)
- KNZB (waterpolo)
- NIJB (ijshockey)

Uitvoering

Het Masterplan Arbitrage wordt uitgevoerd langs twee sporen:

- (1) de uitvoering van een projectplan per deelnemende sportbond;
- (2) een gezamenlijke aanpak voor de gemeenschappelijke problemen van de deelnemende sportbonden.

(1) Projectplan per sportbond

Om in aanmerking te komen voor een bijdrage vanuit het Masterplan Arbitrage moeten de projectplannen van de sportbonden voldoen aan een aantal eisen:

- de desbetreffende sportbond maakt een analyse van de oorzaken van het arbitrageprobleem;
- in het projectplan stelt de bond doelen en resultaten die duidelijk zijn gerelateerd aan die van het Masterplan (kwantiteit en kwaliteit van de scheidsrechters, samenstelling scheidsrechterskorps en imago);
- de bond zorgt voor een nulmeting, tussentijdse evaluatie en eindevaluatie voor de benoemde resultaten;
- met een heldere visie en een concreet uitvoeringsprogramma geeft de bond aan hoe de doelen in 2010 worden gerealiseerd;
- de bond benoemt arbitrage tot één van de speerpunten in het algemene beleidsplan t/m 2010;
- de bond investeert zelf minimaal 35% in het projectplan (mensen en middelen).

(2) Gezamenlijke aanpak

In de gezamenlijke aanpak worden problemen aangepakt die de tak van sport overstijgen. De deelnemende sportbonden ontwikkelen samen de aanpak; NOC*NSF speelt daarin een coördinerende rol. Elementen in de gezamenlijke aanpak zijn:

- *klimaat/imago*: publiekscampagne, gedragscode/sanctiebeleid;
- *werving*: doelgroepenanalyse, wervingsmethode/materiaal, diversiteitsbeleid (jeugd, allochtonen, vrouwen, mensen met een beperking)
- *behoud*: tevredenheidsmeting, optimalisering inzetbaarheid beschikbare scheidsrechters en verbetering begeleiding (buddy's, mentoren, e.d.);

- *opleiding*: competentiegericht leerprogramma's, zelfontwikkeling/e-learning, weerbaarheid;
- *kwaliteit*: talentontwikkeling/beroepscarrière, beoordelingsmethodes;
- *verenigingen*: organisatie clubarbitrage.

Planning

Op 1 juli 2006 zal de uitvoering van het Masterplan Arbitrage starten met een aantal voorlopers onder de sportbonden: KNVB (voetbal), KNHB (hockey), KNZB (zwemmen), NBB (basketbal), NHV (handbal) en NIJB (ijshockey). De overige sportbonden volgen vanaf 1 januari 2007.

Budget

Er is met ingang van 2007 voor uitvoering van het Masterplan Arbitrage een budget beschikbaar van € 500.000 op jaarbasis. Er wordt in een verhouding van 2:1 geïnvesteerd in de projectplannen van de individuele sportbonden (€ 320.000) en de gezamenlijke aanpak (€ 160.000). Een klein deel van de middelen wordt gereserveerd voor het programmamanagement door NOC*NSF (€ 20.000).

Tabel

Verdeling middelen Masterplan Arbitrage (x € 1.000)						
	2006	2007	2008	2009	2010	Totaal
Totaal beschikbaar	400	500	500	500	500	2.400
Projectplannen sportbonden	260	320	320	320	320	1.540
Gezamenlijke aanpak	130	160	160	160	160	770
Programmamanagement	10	20	20	20	20	90

2.7 Sportkader

Van input naar output

De kwaliteit van het sportkader is voor de georganiseerde sport van essentieel belang. De resultaten uit het sportprogramma kunnen niet worden bereikt zonder voldoende, goede trainers en coaches. In samenwerking met het Ministerie van OCW en NOC*NSF wordt gewerkt aan een modernisering van sportopleidingen in Nederland. Zoals aangekondigd in de nota *Tijd voor Sport* wordt de omslag gemaakt naar subsidiëring van deskundigheidsbevordering op basis van output: het aantal personen dat een erkend diploma behaalt in het kader van de nieuwe kwalificatiestructuur Sport. In 2006 maken zeven sportbonden de omslag naar de nieuwe opleidingskwalificaties afgestemd op Europese standaards en het middelbaar beroepsonderwijs. Het gaat daarbij om diploma's van trainers en coaches. Sporttechnische bijscholingen en opleidingen voor docenten komen bij deze nieuwe systematiek niet langer in aanmerking voor afzonderlijke subsidiëring per sportbond. Hoewel de opleidingen van arbiters en juryleden niet binnen de genoemde kwalificatiestructuur vallen, komen deze wel in aanmerking voor ondersteuning mede gelet op het belang dat aan arbitrage wordt gehecht.

Sportbonden die in 2006 werken met de nieuwe kwalificaties

- JBN (judo)
- NKB (kano)
- NKBV (klim- en bergsport)
- NTTB (tafeltennis)
- NeVoBo (volleybal)
- KNWV (watersport)
- KNWU (wielrennen)

Overgangstermijn

De sportbonden die in 2006 nog geen omslag hebben gemaakt van de oude naar de nieuwe opleidings-systematiek kunnen in 2007 nog aanspraak maken op maximaal 50% van het subsidiebedrag dat zij in 2006 hebben ontvangen voor de uitvoering van hun opleidingen. In 2008 is dat nog 25%. Tegelijkertijd kunnen zij in 2007 en 2008 aanspraak maken op een projectsubsidie, bedoeld om uiterlijk in 2009 volgens de nieuwe systematiek te werken. Bonden moeten dan een projectplan indienen waaruit blijkt hoe zij de omslag gaan bewerkstelligen. Vanaf 2009 worden alleen nog subsidies verstrekt conform het output gerichte programma aan bonden die werken conform de nieuwe opleidingskwalificaties.

Met het Ministerie van OCW wordt onderzocht of de uitvoering van de opleidingen mettertijd niet onder wettelijke verantwoordelijkheid van dat ministerie kan plaatsvinden. Dat kan vanaf 2009 ook consequenties hebben voor de verdeling van de middelen.

Modernisering lesinhoud

Ook de lesinhoud voor trainers en coaches wordt gemoderniseerd. Doel is om op een verantwoorde manier leiding en instructie te geven, waarbij relaties worden gelegd met onder andere waarden en normen. Bijscholingen op specifieke terreinen worden bekostigd uit het betreffende programma (bijvoorbeeld opleidingen voor besturen en sportkader betrokken bij de uitvoering van het programma *Meedoen allochtone jeugd door sport*).

Tabel

Verdeling middelen Sportkader (x € 1.000)						
	2006	2007	2008	2009	2010	Totaal
Totaal beschikbaar	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	12.500
Instellingssubsidie (oud)	1.400	600	300			2.300
Output gericht programma (nieuw)		600	1.300	2.200	2.200	6.300
Projectsubsidies omslag	800	1.000	600			2.400
Lesinhoud	300	300	300	300	300	1.500

*EK Cross
Country 11.12.05
Kort na de finish
van de dames*

PRESTEREN

Nationale trots

In de lijst van redenen waarom Nederlanders trots zijn op hun land staan sportprestaties met 83% aan de top. Presteren in de sport 'mag' en dat werkt aanstekelijk naar andere terreinen. VWS ondersteunt de ambitie van de sport om Nederland een plaats te laten verwerven in de internationale top-10 landenklassering. Daarvoor moeten Nederlandse sporters goed presteren op wereldkampioenschappen en de Olympische en Paralympische Spelen.

Kiezen om te winnen

Om in de top-10 te komen, worden duidelijke keuzes gemaakt. De rijksoverheid investeert niet langer in alle topsportprogramma's, maar concentreert de beschikbare middelen op die topsportonderdelen waarbij Nederlandse sporters nu of in de (nabije) toekomst goed presteren. De top-10-ambitie is het uitgangspunt voor het nieuwe programma Coaches aan de top en het vernieuwde programma Talentontwikkeling, die beide in het sportprogramma worden beschreven. Ook in het evenementenbeleid wordt vanaf 2007 de top-10-ambitie doorgevoerd.

Selectie voor prestatie

Hoe meer Nederlanders in de finales staan van topsport-evenementen, hoe meer kans er voor Nederland is op een plaats in de top-10. Investerings in topsportonderdelen worden pas gedaan als Nederlandse talenten, topsporters, combinaties en teams behoren tot de beste acht van de wereld of uitzicht hebben op de top-acht. Voor de top-acht is gekozen omdat bij veel topsportevenementen acht finaleplaatsen zijn of wordt gestreden in achtereenvolgens kwartfinales (acht plaatsen), halve finales en de finale. Over de selectie van topsportonderdelen vraagt de rijksoverheid advies aan NOC*NSF.

Tabel: Selectiecriteria voor 'top-acht' en 'zicht op top-acht'

Behorend tot top-acht	Zicht op top-acht
Prestaties op WK's en/of Olympische en Paralympische spelen	Aanvangsniveau met perspectief (sporttechnisch advies)
	Doorgroeimogelijkheden naar de top-acht
	Internationale prestatietendens
	Infrastructuur sportbond
	Co-financiering

Nederland in de top-10

Performance 2008

Het kabinet heeft de intentie uitgesproken om de mogelijkheden na te gaan voor toekomstige bijdragen aan het Olympisch programma (*Performance* programma) van de georganiseerde sport voor zowel de zomer- als de winterspelen. Naar aanleiding van de motie-Van Aartsen is ter voorbereiding op de Olympische Spelen in Beijing 2008 incidenteel € 10 miljoen ingezet.¹⁹ Voor een soortgelijke inzet ter voorbereiding op Olympische Spelen na 2008 wordt aan de direct betrokken partijen zoals NOC*NSF, de Olympische sportbonden en de atletencommissie advies gevraagd welke specifieke ondersteuning, in aanvulling op de bestaande mogelijkheden, nodig is.

¹⁹ TK, 2005-2006, 30 300, nr. 16

3.1 Talentontwikkeling

Waarom dit programma?

De ontwikkeling van talent naar topsporter is een precair proces. Jeugdige talenten doorlopen deze ontwikkeling in een kwetsbare periode van hun leven. Daarom is een kwalitatief goede begeleiding nodig: niet alleen voor sport, maar ook op het gebied van onderwijs, gezondheid en andere terreinen. In het programma voor talentontwikkeling staat de persoonlijke en maatschappelijke ontwikkeling van jeugdige sporters centraal. Vanuit de sportsector is de noodzaak naar voren gebracht voor een meer planmatige aanpak van talentontwikkeling.

Doel

- Meer jeugdige sporters maken carrière in de sport, van erkend talent naar internationaal topsporter.

Resultaten

- Met ingang van 2010 zijn er 10% meer talentvolle sporters met uitzicht op een plaats bij de top-acht.
- In 2010 zijn er naar verwachting 30 à 40 bondsplannen gerealiseerd, zijn er vijf extra LOOT-scholen, is bij de 12 Olympische netwerken een uniform basispakket voor regionale begeleiding van talenten ingevoerd en is een model voor een LOOT-mbo ontwikkeld.

Partners

Sportbonden zijn de eerstverantwoordelijke organisaties voor de uitvoering van het programma. NOC*NSF voert het programmamanagement uit. Bij uitvoering van onderdelen van het programma zijn verder betrokken: NLcoach, Olympische Netwerken, Stichting LOOT en het Ministerie van OCW.

Uitvoering

Projectplannen van sportbonden

De overheid ondersteunt de sportbonden bij de talentontwikkeling voor hun tak van sport met inbegrip van de sportonderdelen voor mensen met een beperking. Prioriteit wordt gegeven aan projectplannen die bijdragen aan het realiseren van de top-10-ambitie. Omdat talentontwikkeling een zaak is van de lange adem, worden ook kwalitatief goede plannen in overweging genomen van sportbonden die nu nog geen topsporters of teams hebben die eindigen bij de laatste acht van WK's en Olympische Spelen. Uiteraard moet wel aannemelijk kunnen worden gemaakt dat een plaats bij de laatste acht op afzienbare termijn lonkt. Daartoe wordt sportbonden gevraagd talenten te registreren zodat ook kan worden gemeten of het doel van dit programma – 10% meer talenten in 2010 – wordt behaald. Wat een talent is, bepaalt de sportbond zelf aan de hand van de binnen NOC*NSF in samenwerking met de bonden vastgestelde criteria.

De bondsplannen voor talentontwikkeling worden beoordeeld op transparantie en kwaliteit; hiervoor ontwerpt NOC*NSF samen met de sportbonden in 2006 nog een certificeringssysteem. In dit certificeringssysteem is talentcoaching een factor. Vervolgens certificeert NOC*NSF de bondsplannen. Alleen gecertificeerde bondsplannen komen in aanmerking voor subsidie. De verdeling van het budget over de gecertificeerde en geselecteerde programma's, is onderwerp van nader overleg met NOC*NSF.

Talentcoaches

De talentcoach vormt een belangrijke spil in de talentontwikkeling van jonge sporters. Een talentcoach is niet zomaar een coach; hij of zij is in staat jonge, talentvolle sporters in een kwetsbare periode van hun leven te begeleiden, hun prestaties te verbeteren en tegelijkertijd aandacht te behouden voor hun persoonlijke en maatschappelijke ontwikkeling.

NOC*NSF zal in samenwerking met de bonden en NLcoach competentieprofielen ontwikkelen voor talentcoaches. Hierbij wordt rekening gehouden met het niveau waarop de talentcoach functioneert, de tak van sport en de kwalificatiestructuur van de opleidingen voor trainers en coaches. In aanvulling daarop doet de overheid in de periode 2007-2010 een specifieke investering in full-time nationale talentcoaches voor verschillende leeftijdscategorieën in twee à vier takken van sport met een gecertificeerd talentprogramma die door NOC*NSF zijn voorgedragen. Deze coaches begeleiden de nationale talenten en hebben daarnaast de taak hun kennis en vaardigheden over te dragen aan regionale trainers. De verwachte meerwaarde van deze inzet wordt geëvalueerd in 2010. Afhankelijk van de uitkomsten van de evaluatie wordt de inzet van talentcoaches een aspect bij de certificering van de talentontwikkelingsprogramma's van bonden.

Regionale begeleiding

Olympische netwerken vervullen een rol bij de facilitaire begeleiding van talenten. Het gaat daarbij om niet-sporttechnische zaken, zoals het beschikbaar krijgen van accommodaties om te trainen, hulp bij vervoer, hulp bij het vinden van de juiste school en doorverwijzing naar sportmedische voorzieningen. Door de optelsom van alle (12) bestaande netwerken is er in principe sprake van een landelijke dekking. Het is nu zaak dat de netwerken een (meer) uniforme aanpak realiseren, zodat alle talenten in het land in gelijke mate kans maken op een minimumpakket aan dienstverlening. Daarbij is het van belang dat waar mogelijk voorzieningen worden gebundeld die sporttakoverstijgend worden aangeboden om tot een optimale dienstverlening te komen.

TOP-10 ambitie hebben, Betekent keuzes maken en geduld hebben

Nederland wil als sportland bij de tien meest succesvolle landen ter wereld horen. "Een mooie ambitie, maar zeker niet gemakkelijk haalbaar", vindt Charles van Commenée, technisch directeur van sportkoepel NOC*NSF. Nederland eindigde pas een keer bij de eerste tien, tijdens de Spelen van Sydney in 2004. Om de ambities waar te maken, moet Nederland investeren in sporten die de potentie hebben om door te groeien naar de wereldtop. "Bobsleeën, schermen en taekwondo zijn sporten waarmee het voor ons land relatief eenvoudiger is om aan te sluiten bij de wereldtop, dan met pakweg alpineskiën of ijshockey. Zo moeten we afwegingen maken, in welke sporten gaan we de

komende jaren meer investeren?" NOC*NSF bepaalt welke sporten kansrijk zijn en gaat vervolgens met de desbetreffende bonden om de tafel. "Wat wordt er op het hoogste niveau gevraagd? Het topniveau moet de spiegel zijn, wat doet de nummer 1 van de wereld en wat doen wij?", stelt Van Commenée. "Het is een lang traject, kijk naar het handbal. Tien jaar geleden besloten we met de handbalvrouwen voor een plaats in de top te gaan, ze komen nu pas door. We kunnen wel beslissen dat we met een bepaalde sport willen aanhaken bij de wereldtop, maar reken er dan niet op dat er binnen drie jaar resultaat is. Dat kost tijd."

FALEN OF AFWIKKELING

OLYMPISCH NETWERK BRABANT neemt knelpunten weg

De technische en tactische begeleiding van toptalenten en topsporters laat het Olympisch Netwerk Brabant graag over aan (talent)coaches, trainers, verenigingen en bonden. Maar op onderwijskundig, (para)medisch en maatschappelijk gebied probeert de organisatie de regionale talenten op alle mogelijke manieren te ondersteunen. Niet om hen in de watten te leggen, maar om barrières te slechten die een nadelige invloed hebben op hun ontwikkeling. "We zorgen er bijvoorbeeld voor dat iemand zo min mogelijk tijd verliest met reizen. Die tijd kun je beter benutten om te trainen of te rusten", vertelt Jos Kuipers van Olympisch Netwerk Brabant. Als oud-topsporter kent hij mogelijke problemen uit

eigen ervaring. "Als iemand elke dag twee uur in de trein moet zitten om op zijn LOOT-school te komen, blijft er weinig over van het voordeel. Naast de drie LOOT-scholen in de provincie hebben we inmiddels zo'n tachtig andere topsportvriendelijke scholen op alle niveaus in ons bestand." Olympisch Netwerk Brabant ondersteunt atleten verder op medisch en paramedisch gebied. In de zes regio's kunnen de sporters terecht bij sportartsen, fysiotherapeuten, diëtisten en psychologen. Ook is er een netwerk van kracht- en fitnesscentra waar zij tegen gereduceerd tarief kunnen trainen. En dankzij het Sporttalentfonds kan het Brabantse toptalent bij bijzondere kosten zelfs nog een financieel steuntje in de rug krijgen.

**"De eerste insteek
is om sporten die van oudsher succesvol zijn,
succesvol te houden."**

Charles van Commenée

*technisch directeur van sportkoepel NOC*NSF*

**"We willen in Brabant
een optimaal topsportklimaat creëren.
Talentontwikkeling hoort daarbij. Als Pieter van de
Hoogenband in 2008 na de Olympische Spelen in
Peking stopt met zwemmen, hebben we hier nog steeds
het mooiste zwembad ter wereld liggen. We moeten er
dus wel voor zorgen dat dan de nieuwe toppers klaar
staan om dat bad te benutten."**

Jos Kuipers

medewerker Olympisch Netwerk Brabant en oud-profbasketballer

De netwerken, sportbonden maar ook NOC*NSF worden opgeroepen daaraan te gaan werken. Aan NOC*NSF is gevraagd in 2006 alvast een model te maken waarin de minimale eisen en voorwaarden worden vastgelegd. Daarnaast kan ieder netwerk aanvullende voorzieningen bieden. Aan de hand van het basismodel en de aanvullende voorzieningen zal de financiering van VWS aan de individuele netwerken, ingaande 2007, worden vastgesteld.

Onderwijs

Speciale aandacht bij de facilitering van talentvolle sporters is er voor het combineren van de sportcarrière met de schoolcarrière. Het programma terzake krijgt in de periode 2006-2008 vorm en inhoud binnen de Alliantie School en Sport. Voor de uitvoering van het betreffende werkplan is NOC*NSF hoofdaannemer. In het werkplan is een uitbreiding van het aantal LOOT-scholen opgenomen binnen het Voortgezet Onderwijs. Tevens wordt onderzocht of talentontwikkeling ook een plek kan krijgen binnen het Hoger Onderwijs.

Planning

De plannen van de sportbonden en de Olympische netwerken worden in principe voor vier jaar gesteund (2007-2010). Dat geldt ook voor de coördinerende taken van NOC*NSF en de uitvoering van de landelijke taken van de Stichting LOOT.

In 2010 wordt het programma geëvalueerd. Tussentijds vindt monitoring plaats van de verschillende onderdelen van het programma.

Budget

Er is met ingang van 2007 voor de komende vier jaar een budget beschikbaar van in totaal € 19,2 mln, evenredig verdeeld over de jaren.

Op jaarbasis betekent dat een bedrag van € 4,8 mln. Het grootste deel hiervan komt terecht bij sportbonden. Olympische netwerken worden gefinancierd ten behoeve van de regionale begeleiding. De Stichting LOOT ontvangt een bijdrage voor de uitvoering van landelijke taken en een bescheiden bedrag is bestemd voor onderzoek en evaluatie.

In het overgangsjaar 2006 is, naast de reguliere project-subsidies voor talentherkenning en -ontwikkeling, onder meer voorzien in de financiering van de ontwikkeling van competentieprofielen voor talentcoaches en de modelontwikkeling voor basisvoorwaarden voor Olympische netwerken.

Topsport Medische centra

De ondersteuning van de sportmedische begeleiding voor topsporters wordt na 2007 geconcentreerd aangeboden door drie of vier Topsport Medische Centra (TMC). De keuze voor deze centra gebeurt op basis van onafhankelijke kwaliteitscriteria. De SCAS (Stichting Certificering Actoren in de Sportgezondheidszorg) heeft in april 2006 toetsingscriteria voor topsportmedische centra aangeboden, waarmee het TMC zich dient te onderscheiden van een 'gewone' sportmedische instelling. Deze criteria dienen als leidraad bij de uiteindelijke keuze voor de drie of vier TMC's.

Zo nodig worden extra criteria toegepast zoals:

- geografische spreiding;
- het minimum aantal te behandelen topsporters of topsportdisciplines.

Om tot een definitieve keuze te kunnen komen, worden nog aanvullende criteria gesteld ten aanzien van de geografische spreiding en/of het minimum aantal te behandelen topsporters of het minimum aantal topsportdisciplines.

Tabel

Verdeling middelen Talentontwikkeling					
	2007	2008	2009	2010	Totaal
Totaal beschikbaar	4.800	4.800	4.800	4.800	19.200
Projectplannen sportbonden	3000	3000	3000	3000	12.200
Ontwikkeling en uitvoering certificering e.d.	400	400	400	400	1.600
Talentcoaches	600	600	600	600	2.400
Regionale begeleiding	600	600	600	600	2.400
Stichting LOOT	50	50	50	50	200
Ontwikkeling LOOT-functies MBO	100	100			200
Overig	50	50	50	50	200

3.2 Coaches aan de top

Waarom dit programma?

Achter iedere succesvolle topsporter staan een of meer topcoaches: gedreven mensen die het beste uit hun pupil of hun team halen, zodat zij topprestaties kunnen leveren. De inzet van topcoaches is de sleutel voor succes. Het blijkt lastig om topcoaches voor de Nederlandse sport te behouden. Gerenommeerde topcoaches vertrekken naar het buitenland of kiezen voor een toekomst met meer zekerheid buiten de sport. Daardoor gaat veel hoogwaardige begeleiding, kennis en expertise verloren. Samen met de sportsector wil de rijksoverheid hierin verandering brengen. Met het programma Coaches aan de top treft de sportsector voorzieningen waarmee topcoaches zich full time aan de training, coaching en begeleiding van topsporters kunnen wijden.

Doel

- Voldoende kwalitatief hoogwaardige coaches voor de geselecteerde topsportonderdelen.

Resultaat

- Met ingang van 2007 worden ongeveer 75 topcoaches van geselecteerde topsportonderdelen ondersteund.

Partners

Het programma *Coaches aan de top* wordt uitgevoerd door NOC*NSF. Het coachprogramma wordt ingevoegd in het *Topsportprogramma* van de georganiseerde sport. Sportbonden met geselecteerde topsportonderdelen ontvangen een samenhangende financiering voor hun topsportprogramma en de daarbij behorende coaching. Deze bonden onderhouden een werkgeversrelatie met hun coach(es). Sportbonden zijn derhalve eerst-verantwoordelijke organisaties voor de uitvoering van het programma in praktijk.

Uitvoering

Om een continue coaching van topsporters mogelijk te maken kunnen topcoaches die profiteren van het programma Coaches aan de top voortaan op een aantal basisvoorwaarden rekenen. Daarmee wordt om te beginnen een impuls gegeven aan goed werkgeverschap van de bonden voor coaches. Daarnaast is het een voorwaarde dat deze coaches kunnen groeien in hun vak om zodoende hun pupillen optimaal te kunnen begeleiden.

De topcoaches die gefinancierd worden vanuit het programma moeten van hun werkgever de gelegenheid krijgen om zich op sporttechnisch vlak en andere relevante terreinen te blijven scholen (mental coaching, krachttraining, leidinggeven e.d.). Ook kennisuitwisseling tussen topcoaches is een 'must' om in aanmerking te komen voor een bijdrage aan het programma.

Selectiecriteria voor deelname aan het programma, die worden opgenomen in het *Topsportprogramma* van NOC*NSF, zijn:

- de aanstelling van de topcoach levert een bijdrage aan top 10 ambitie;
- daarbij is voorrang voor coaches van 'top-acht' topsportonderdelen;
- vervolgens komen topsportonderdelen in aanmerking met 'zicht op de top-acht';
- het gaat om een full time dienstverband;
- er is sprake van goed werkgeverschap van de betreffende sportbond;
- honorering vindt plaats conform de CAO-Sport;
- er worden kwaliteitscriteria gesteld aan de topcoach;
- er is sprake van kennisontwikkeling en -uitwisseling.

Coaches voor aangepaste sporten komen ook in aanmerking voor het programma. Voor hen gelden dezelfde kwaliteitscriteria, op één punt na. Omdat full time aanstellingen voor aangepaste sporten minder gangbaar zijn, wordt voor deze coaches in overleg met NebasNsg en de betrokken bonden een vast quotum bepaald, verspreid over verschillende (deeltijd)functies.

Budget

Voor de periode 2007-2010 is in totaal € 18 miljoen beschikbaar: € 4,5 miljoen per jaar.

Planning

Het programma Coaches aan de top loopt in principe vier jaar (2007-2010). Er worden meerjarige toezeggingen gedaan voor maximaal vier jaar. De duur van de toezegging is afhankelijk van het internationale wedstrijdprogramma en gekoppeld aan een grote evenementen zoals Olympische Spelen, Paralympische Spelen of Wereldkampioenschappen.

3.3 Topsportevenementen

Holland Promotie

Mede door de verslaggeving via de media mogen topsportevenementen zich tegenwoordig verheugen in een grote, soms zelfs enorme publieke belangstelling. De organisatie van topsportevenementen in Nederland stelt echter meer voor dan het aanbieden van passief vermaak alleen. Zo draagt het bij aan de ontwikkeling van de topsport, de economie, Holland Promotie, nationale trots (het 'Oranje gevoel') en ook aan de sportstimulering en het vrijwilligerswerk.

Criteria voor subsidie

De organisatie van topsportevenementen is voorbehouden aan de sportbonden die de evenementen door de internationale sportorganisatie krijgen toegewezen. Het budget voor het programma Topsportevenementen bedraagt € 4,7 miljoen per jaar. Ook in het evenementenbeleid wordt de top-10-ambitie doorgevoerd. Vanaf 2007 verleent de rijksoverheid alleen financiële steun aan evenementen voor geselecteerde topsportonderdelen en die tevens deel uitmaken van de evenementenkalender van NOC*NSF. Financiering is mogelijk voor:

- de organisatie van een eindronde van Wereldkampioenschappen en ook Europese Kampioenschappen voor senioren, jeugd en sporters met een beperking;
- de organisatie van een Olympisch of Paralympisch kwalificatietoernooi;
- haalbaarheidsstudies naar de organisatie van een hiervoor genoemd evenement;
- de procedure voor het verkrijgen van de organisatie van een hiervoor genoemd evenement;
- de aanpassing van accommodaties ten behoeve van een hiervoor genoemd evenement.

Maximum aan toewijzing

Een projectsubsidie voor een topsportevenement bedraagt ten hoogste 30% van de kosten voor voorbereiding en organisatie van een evenement met een maximum van € 500.000. Onder kosten van voorbereiding wordt verstaan:

- de kosten van een haalbaarheidsonderzoek voor het verkrijgen en organiseren van het topsportevenement tot ten hoogste de helft van de kosten en niet meer dan € 20.000;
- de kosten van het verkrijgen van het topsportevenement tot ten hoogste de helft van de kosten en niet meer dan € 30.000.

Topsportevenementen in Nederland

In de komende jaren staan tientallen topsportevenementen in Nederland op de kalender. Als gekeken wordt naar de meest aansprekende takken van sport, waarin Nederland ook bij de besten van de wereld behoort, springen de volgende kampioenschappen eruit. Uiteraard is de lijst niet volledig, aangezien de voorbereidingen voor andere evenementen nog in volle gang zijn.

2006

Wereldkampioenschap Atletiek voor sporters met een beperking
 Wereldkampioenschap Rolstoelbasketbal
 Wereldkampioenschap Veldrijden
 Wereldkampioenschap Volleybal voor sporters met een beperking
 Wereldjeudkampioenschap Roeien
 Europees kampioenschap Badminton
 Europees kampioenschap Yngling
 Europees kampioenschap beloften Wielrennen

2007

Europees kampioenschap Turnen
 Europees jeudkampioenschap Atletiek

2008

Europees kampioenschap Zwemmen

2009

Wereldkampioenschap Judo

Ook een projectsubsidie voor de realisering van een of meer evenementenaccommodaties bedraagt per evenement ten hoogste 30% van de kosten en niet meer dan € 1.500.000. Onder kosten van realisering van evenementaccommodaties worden verstaan: de kosten van aanpassing van accommodaties aan de sporttechnische en -functionele eisen die de internationale sportorganisatie stelt aan evenementaccommodaties.

Haalbaarheid Olympische Spelen in Nederland

Op initiatief van NOC*NSF hebben de sportsector, de overheid en het bedrijfsleven zich gebogen over de vraag op welke wijze de haalbaarheid van en het draagvlak voor evenementen in Nederland in de 'buitencategorie' kunnen worden onderzocht, zoals de Olympische en Paralympische Spelen. Betrokken partijen zijn van mening dat het sportief, economisch en maatschappelijk zeer de moeite waard is de mogelijkheden voor organisatie van deze evenementen nader te onderzoeken. De kosten voor het onderzoek worden voor de eerste twee jaar (2006 en 2007) geraamd op € 2 miljoen. De Ministeries van VWS en EZ evenals de gemeenten Amsterdam en Rotterdam leveren hieraan een financiële bijdrage. De haalbaarheidsstudie past bij het streven van de sport om in een periode van tien jaar in Nederland een sportklimaat op Olympisch niveau te realiseren. Daarbij wordt aandacht besteed aan de gehele sport: Olympische en niet-olympische sporten, zomer- en wintersporten, breedte- en topsport, gehandicaptensport, denksport en fysieke sporten en de combinatie tussen sport, onderwijs en buurt.

Anti Doping Autoriteit

Een belangrijk onderdeel van het sportbeleid is en blijft het tegengaan van dopinggebruik in de sport. Essentiële instrumenten zijn daarbij het laten uitvoeren van dopingcontroles naast het bieden van voorlichting en juridische ondersteuning. Doping Controle Nederland (DoCoNed) respectievelijk het Nederlands Centrum voor Dopingvraagstukken (NeCeDo) hebben deze taken de afgelopen jaren afzonderlijk uitgevoerd. Zoals in de nota *Tijd voor Sport* is aangekondigd, zijn deze twee organisaties vanuit oogpunt van doelmatigheid samengevoegd. In april 2006 heeft dat geleid tot de oprichting van de nieuwe stichting Anti Doping Autoriteit Nederland. De stichting kent een slagvaardig bestuur: één bestuurslid op voordracht van VWS, één op voordracht van NOC*NSF en een onafhankelijke voorzitter. Internationale samenwerking is een ander krachtig instrument in het antidoping beleid. De Nederlandse overheid heeft in belangrijke mate bijgedragen aan de vorming van een nieuwe internationale conventie, onder de paraplu van Unesco. Medio oktober 2005 is de *Convention against Doping in Sport* vastgesteld. Direct daarop is het ratificatieproces in Nederland gestart. Naar verwachting zal de Nederlandse overheid de conventie in de zomer van 2006 ratificeren.

Van parttime naar fulltime: een wereld van verschil

"Het verschil is ongelófelijk voelbaar, we kunnen ineens écht tijd nemen voor de topploegen en maatwerk leveren." Als het aan Susannah Chayes ligt, blijft het niet bij een pilot van een jaar. De Koninklijke Nederlandse Roeibond (KNRB) is een van de bonden die bij wijze van proef vier bondscoaches een full time contract hebben aangeboden. Behalve Chayes hebben Josy Verdonkschot, Mark Emke en Jan Klerks dit jaar een volledige aanstelling in plaats van de tot dusver gebruikelijke parttime baan. Als parttimer moest Chayes altijd en overal woekeren met haar tijd. "Je moest van alles tegelijk doen. Trainingen van ploegen liepen in elkaar over, zodat er eigenlijk nooit tijd was voor een

goede voor- en nabespreking. Nu is er tijd om de toppers goed te begeleiden, kan ik zaken afstemmen met de andere trainers en is er bovendien tijd om jezelf als coach verder te ontwikkelen. Iets dat – hoe belangrijk ook – altijd een sluitpost was." Net als in andere sporten wordt de concurrentie voor de medailleplaatsen in de roeisport steeds groter. Chayes: "Of deze nieuwe aanpak meer medailles oplevert? Dat is moeilijk te zeggen, we zitten nu in de opbouwfase naar de Olympische Spelen. Maar ik kan het wel omdraaien. Als we het niet doen, missen we de slag en worden we absoluut ingehaald."

INNOVATIE

Metten is weten, ook langs de lijn

Hoe kan een trainer de prestaties en belasting van voetballers tijdens trainingen meten? En hoe kunnen die voetballers tijdens en na de training gericht worden gecoacht? Die vragen hebben begin 2003 geleid tot een intensieve samenwerking tussen voetbalvereniging PSV en TNO Sport. PSV wilde zoveel mogelijk weten over tactiek en hartbelasting tijdens de training. TNO Sport zocht naar innovatieve technische oplossingen.

Allereerst werd een positiebepalingssysteem ontwikkeld dat nauwkeurig in beeld brengt hoe voetballers zich over een veld bewegen. Een zeer licht gps-systeem van het Oostenrijkse bedrijf Abatec bleek daarvoor geschikt. Voetballers dragen een apparaatje bij zich dat voortdurend in contact

staat met meetpalen langs de lijn. Alle bewegingen worden opgeslagen en zijn na afloop simpel vanuit allerlei posities te bekijken.

TNO vond samen met Philips een oplossing voor het draadloos en real-time meten van de hartslag van voetballers tijdens de training. Gekoppeld aan het positiebepalingssysteem leverde dat meer informatie op dan de technische staf wellicht had dŭrven hopen. Trainers kunnen sneller en beter feedback geven.

Het nieuwe bedrijf Inmotio (TNO en Abatec) brengt het voetbalanalysesysteem vanaf juni 2006 op de markt. TNO maakt inmiddels in samenwerking met NOC*NSF de systemen ook geschikt voor andere sporten, zoals schaatsen en atletiek.

"De medailles worden onder steeds meer landen verdeeld. Vroeger konden we alleen heel kleine stapjes vooruit maken door heel creatief te zijn. Dat is beslist niet meer voldoende. Als je de komende jaren voldoende progressie wilt maken, zul je als coach echt maatwerk moeten leveren aan je topteams en -atleten. Dat is voor parttimers echt niet meer te doen."

Susannah Chayes
bondscoach KNRB

"In veel sporten zit de top tegenwoordig zo dicht bij elkaar dat een innovatie die maar een tiende of zelfs een paar honderdsten van een seconde voordeel oplevert, het verschil kan maken tussen goud en brons of zelfs helemaal geen medaille."

Marnix ten Kortenaar
onderzoeker en voormalig topschaatser

4.4 Innovatie

Waarom dit programma?

De waarde van kennis en innovatie voor de sport is in het verleden gebleken uit de ontwikkeling van sportproducten zoals de klipschaats, hersteldrank en koelende kleding. TNO en NOC*NSF hebben met het programma 'Samen voor Goud' al een aantal succesvolle innovatieprojecten in de sport uitgevoerd. Dat programma toonde echter tevens aan dat de vele kansen voor innovatieve toepassing in de sport nog onvoldoende benut worden. Daartoe ontbreekt een duurzame samenwerking tussen sport, bedrijfsleven en kennisinstellingen gericht op de ontwikkeling en toepassing van nieuwe technologie.

Doel

- Grensverleggende toepassingen ontwikkelen voor zowel topsport als breedtesport.

Het innovatieprogramma dient meerdere doelen. Iedere partner heeft zijn eigen perspectief:

- doelstelling voor de sport is verbetering van de sportprestaties van mensen en vergroting van gezonde sportparticipatie;
- doelstelling voor de wetenschap is een aantrekkelijke kennisportefeuille op te bouwen voor innovatie in sport en bedrijfsleven, efficiënter onderzoek te doen, meer promoties/publicaties te realiseren, (wetenschappelijke) ontwikkelingen bij andere kennisinstellingen te monitoren;
- doelstelling voor het bedrijfsleven is met de opgeleverde producten uiteindelijk wereldwijde marktkansen te benutten;
- een belangrijk neven doel van de overheid is de structurele versterking van de Nederlandse kennisinfrastructuur ten behoeve van sport en economie en het realiseren van economische groei.

Resultaten

- Producten en diensten voor sporters en coaches in topsport en breedtesport, waaronder gevalideerde hulpmiddelen en apparaten om sportprestaties te meten;
- Producten, faciliteiten en diensten om mensen te stimuleren tot een actieve levensstijl en sportdeelname; als spin off hiervan ontstaan ook producten voor gebieden zoals fitness, health en well being.

Partners

Universiteiten en kennisinstituten, sportorganisaties en het bedrijfsleven zijn de partners in de uitvoering. In de zomer van 2006 wordt de stichting InnoSport NL opgericht. De initiatiefnemers TNO en NOC*NSF vormen het bestuur van deze stichting. Andere participerende organisaties zijn vertegenwoordigd in een Raad van Advies. InnoSport NL is een netwerkorganisatie die bestaat uit deelnemende universiteiten en kennisinstituten, sportorganisaties en bedrijven. Zij zorgen gezamenlijk voor de uitvoering van het programma via contractuele afspraken bij de afzonderlijke projecten.

Uitvoering

De hoofdlijnen van het programma InnoSport NL liggen vast in het businessplan. Een definitief businessplan komt beschikbaar bij de oprichting van de stichting (medio 2006). Binnen het programma worden vijf gebieden onderscheiden die van toepassing zijn op zowel topsport, breedtesport, actieve leefstijl als (sport)revalidatie:

- training en hulpmiddelen;
- sportmaterialen en sportuitrusting;
- voeding;
- accommodaties en ondergrond;
- innovatieve benadering in sportstimulering.

De uitvoering vindt veelal plaats in 'Field Labs': sportlocaties waar de innovatieve producten en diensten kunnen worden ontwikkeld én getoetst. Voorbeelden van deze Field Labs zijn Papendal (atletiek, badminton), Tongelreep (zwemmen) en Thialf (schaatsen).

Planning

Het programma kent een voorlopige looptijd van vijf jaar (2006-2010). Na oprichting van de Stichting InnoSport NL en het vaststellen van het definitieve business plan (medio 2006) zal het innovatieprogramma starten.

Budget

Het budget voor de komende vijf jaar bedraagt minimaal 30 miljoen euro. De helft daarvan wordt door de overheid gefinancierd. De andere helft is voor rekening van universiteiten en kennisinstituten (15%), sportorganisaties (10%) en het bedrijfsleven (25%).

*Play-offs om
het Nederlands
kampioenschap,
Sparks - Terrasvogels*

*Een slagvrouw van de
Sparks bereidt zich
voor op haar slagbeurt*

IMPLEMENTATIE

Prestatieafspraken en samenwerking

In de periode 2006-2010 ligt de nadruk op 'doen'. Duidelijke afspraken over de gewenste resultaten, een programmatische aanpak waarin facilitering van partners uitgangspunt is, een heldere rolverdeling en samenwerking met en tussen partners staan in het sportprogramma voorop. De rijksoverheid is ervan overtuigd dat de gewenste resultaten niet worden behaald zonder samenwerking. In de afspraken met partners wordt die samenwerking dan ook geëist. Tegelijkertijd is er ook gezocht naar een partner die namens alle andere partners verantwoordelijk wil worden gehouden voor het eindresultaat en het programmamanagement uitvoert.

Financiering en vermindering administratieve lasten

Partners die meedoen aan een van de deelprogramma's kunnen in aanmerking komen voor een financiële bijdrage van de rijksoverheid. Financiering vindt plaats op basis van de gemaakte afspraken. Waar mogelijk zijn de geformuleerde prestaties leidend voor de investeringen van de rijksoverheid; niet de activiteiten, maar de prestaties staan voorop. De financiële arrangementen zijn gebaseerd op de huidige regelgeving. De financiële arrangementen worden zodanig ingericht dat de administratieve lasten beperkt blijven.

Voor subsidies aan landelijke sportorganisaties kan een beroep worden gedaan op de nieuwe *Subsidieregeling VWS-subsidies* die vanaf 1 juli 2006 van kracht wordt. Daarbij wordt zoveel mogelijk gewerkt met meerjarige afspraken en integrale of gecombineerde aanvragen. Financiële bijdragen aan overheden worden in overleg met het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksaangelegenheden ondergebracht in de reguliere financiële cyclus van medeoverheden. Een voorbeeld hiervan is de financiering van de bestuurlijke afspraken met gemeenten in het kader van het programma '*Meedoen Allochtone jeugd door sport*'. Deze zijn opgenomen in het *Grote Steden Beleid* (GSB-III kader). Subsidies en bijdragen voor de uitvoering van het sportprogramma worden meerjarig toegekend. Vrijwel alle programma's belopen de volledige periode 2006-2010. In een aantal gevallen wordt vanwege de voorziene opschaling een tussenbalans opgemaakt (*School en Sport in 2007, Nationaal Actieplan Sport en Bewegen in 2008*).

Leren en communiceren

Bij de uitvoering van het sportprogramma zijn vele partners betrokken. Samen zetten zij de schouders eronder. In het uitvoeringsproces is het belangrijk om continu te leren van elkaar, en ook om derden daarin te laten delen. In alle deelprogramma's zijn kennisontwikkeling en -uitwisseling opgenomen als een belangrijk onderdeel. Daarbij spelen verschillende organisaties en instituten een rol. Verder zal de rijksoverheid in de periode 2006-2010 investeren in communicatie met en tussen partners op verschillende manieren: door partners een platform te bieden voor discussie en overleg, door themabijeenkomsten te (laten) organiseren en te zorgen voor continue informatievoorziening bij relevante ontwikkelingen.

Inzet interventieteams

Een manier om kennis en ervaring snel en effectief in het veld te verspreiden is via 'interventieteams': een team van experts of ervaringsdeskundigen dat op meer plaatsen tegelijk de implementatie van een zelfde concept of project nastreeft.

De expertise van deze teams kan door meerdere organisaties worden geleverd. Bijvoorbeeld door een landelijke sportorganisatie, een gemeentelijke of regionale sportservice-instelling. Bij de uitvoering van projecten kan gebruik worden gemaakt van stagiaires van hbo- en mbo-opleidingen sport en bewegen. De interventieteams voorkomen dat overal hetzelfde wiel moet worden uitgevonden, maar nemen de verantwoordelijkheid van lokale organisaties niet over. De teams geven een tijdelijke impuls met een duurzaam resultaat in termen van kwaliteit, kennis, professionalisering, structuur of samenwerking. Partners kunnen ervoor kiezen interventieteams in te zetten en oriënteren zich hierbij uiteraard aan de behoefte in het veld.

De inzet van interventieteams is bijvoorbeeld goed mogelijk bij het *Nationaal Actieplan Sport en Bewegen*, *BOS-regeling*, *Meedoen allochtone jeugd door sport* en *Nieuwe sportmogelijkheden*.²⁰

²⁰ Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de motie-Van der Sande/Verbeet inzake de verdergaande professionalisering van sportverenigingen (TK 2005-2006, 30 300, nr. 77).

De toekomst van sport

Met het sportprogramma wil het kabinet de eigenheid en de kracht van sport optimaal benutten. Daarbij is tevens de vraag aan de orde op welke wijze de kwaliteit van de sport in de toekomst verder kan worden versterkt.

Het beleid gericht op de versterking van de kwaliteit van de sport is erbij gebaat dat de rollen en verantwoordelijkheden van de diverse landelijke partners ten opzichte van elkaar transparanter worden, de afstemming van activiteiten van deze partners wordt verbeterd en de doelmatigheid van de beleidsinzet wordt vergroot. Daarom wordt een tijdelijke commissie ingesteld met als opdracht om een advies op te stellen over:

- de versterking van de kwaliteit van de sport;
- een transparante verdeling van de rollen en verantwoordelijkheden van de betrokken partijen;
- de doelmatigheid van de inzet van beleid en middelen.

De resultaten van het WRR-symposium dat in oktober 2005 is gehouden, worden daarbij betrokken. De taakstelling en invulling van een kleine 'taskforce' is in september 2006 gereed. Deze commissie wordt gevraagd in het voorjaar van 2007 rapport uit te brengen.

Monitoring en evaluatie

In het sportprogramma staan de resultaten voorop. Globaal gesproken is dat: een sportieve samenleving, die wordt gedragen door drie pijlers: bewegen, meedoen en presteren. In dit sportprogramma worden de belangrijkste deelprogramma's uit de drie pijlers beschreven. De deelprogramma's zijn voorzien van meetbare resultaten en tijdsaanduidingen. Door het volgen van de diverse programma's kan worden vastgesteld of de genoemde resultaten binnen de gestelde termijn worden bereikt (monitoring). Aan het eind van de periode wordt bezien of met de ingezette middelen de gestelde doelen daadwerkelijk dichterbij zijn gebracht (evaluatie). Gegevens daarvoor worden zoveel mogelijk verzameld op het niveau van de deelprogramma's. Maar ook op het niveau van de pijlers Bewegen, Meedoen en Presteren en het totale sportprogramma vindt monitoring en evaluatie plaats. In de periode 2006-2010 worden voor monitoring en evaluatie drie momenten onderscheiden:

- vastleggen van de nulsituatie bij aanvang van het sportprogramma (2006);
- een tussentijdse meting en tussenevaluatie, waarin de procesbeoordeling centraal staat (2008);
- een eindmeting in 2010 en een eindevaluatie in 2011.

In de tussen- en eindevaluatie wordt ook aandacht geschonken aan besteding van de financiële middelen uit de nota *Tijd voor Sport*. Daarbij wordt tevens een overzicht opgenomen van de publieke en private geldstromen in de sport.

Barometer Nederland Sportland

In de nota *Tijd voor Sport* en in het programma *Samen voor Sport* worden doelen gesteld op drie niveaus. Op het *eerste niveau* gaat het om een 'sportieve samenleving'. Heel ambitieus gesteld wil het beleid er toe bijdragen dat Nederland meer 'sportland' wordt. Deze doelstelling valt niet te vatten in één enkele indicator. Er wordt daarom een index gemaakt die gebaseerd is op een samenstel van indicatoren voor de pijlers bewegen, meedoen en presteren. De index wordt afgezet tegen internationale gegevens zodat deze ook als benchmark kan dienen. Deze index kan fungeren als barometer.

Op het *tweede niveau* zijn doelen gesteld voor de verschillende pijlers.

- Bewegen mensen in Nederland wel voldoende en wordt er in de sport voldoende bewogen? Om dat te kunnen meten wordt het landelijk onderzoek ObiN gecontinueerd. Daarin worden gegevens verzameld onder andere over de beweegnormen.
- Doen mensen in Nederland wel genoeg mee aan sport? Aan welke sport en in welk verband? Voor meedoen fungeren sportparticipatiecijfers als kernindicatoren conform de richtlijn sportdeelname onderzoek (RSO). Deze worden zowel landelijk als lokaal verzameld.
- Hoe presteren onze Nederlandse topsporters? Indicator is de positie die Nederland inneemt in de top-10, afgeleid van het aantal topsporters dat zich schaart bij de laatste acht op WK's en Olympische en Paralympische Spelen. Hierbij wordt een internationale benchmark nagestreefd.

Op het *derde niveau* worden gegevens verzameld voor de verschillende deelprogramma's. Dit leidt soms tot aanvullende wensen op het tweede niveau, bijvoorbeeld als het gaat om de sportdeelname van allochtone jeugd of de mate van beweging door kinderen in het basisonderwijs. Maar in de meeste gevallen wordt de uitvoerders van programma's gevraagd de monitoringgegevens te verzamelen. Het gaat daarbij om telbare output gegevens zoals: 12 proeftuinen, 25 Communities in Beweging, 75 topcoaches, 500 sportverenigingen voor allochtone jeugd.

Bijlage 1

Overzicht van toezeggingen uit de nota *Tijd voor sport*

- p. 31: interventieteams in kader NASB: aanpak doelgroepen met gebruik alledaagse beweegvormen
- p. 34: sportmedische begeleiding vanuit 3 of 4 centra m.i.v. 2008
- p. 38: inzet van sport door school, buurt en sportorganisaties bij integrale buurtaanpak in 400 projectgebieden in 2007
- p. 38: 20 proefprojecten samenwerking traditionele en nieuwe sportaanbieders
- p. 38: pilots duale inzet
- p. 39: breed onderzoek (o.a. analyse vak lichamelijke oefening & nieuwe financieringssysteem bewegingsonderwijs) klaar in 2007
- p. 42: nieuwe cijfers over sportdeelname mensen met een beperking
- p. 42: positie van sporthulpmiddelen meenemen in discussie over de bekostiging van hulpmiddelen (2006 standpunt kabinet)
- p. 43: allochtone jeugd, in 5 jaar ca 500 sportverenigingen en sportscholen betrekken bij preventief jeugdbeleid en 50 bij zorg- en reïntegratietrajecten
- p. 44: brief beleidsvoornemens vrijwillige inzet
- p. 45: bezien of sportopleidingen onder één wettelijk OCW kader kan worden ondergebracht
- p. 45: bundeling van innovatie en ontwikkeling van opleidingen, bijscholingen en (internationale) kennisuitwisseling
- p. 45: output-gericht programma vervangt instellingssubsidie deskundigheidsbevordering vanaf 2007
- p. 45: ondersteunen 10 landelijke sportorganisaties bij opstellen masterplan arbitrage
- p. 48: integratie ambassadeurs m.i.v. 2005
- p. 49: eind 2005 kamer informeren over eerste resultaten BOS-regeling
- p. 52: 2007 uitbreiding met 5 LOOT-scholen
- p. 52: 2007 ondersteuning van 75 topcoaches
- p. 52: uitbreiding stipendium voor 75 A-sporters en 50 jonge nationale toptalenten
- p. 53: onderzoek naar aanvullend netwerk van specifieke sportactieve scholen met faciliteiten voor topsportleerlingen
- p. 53: staatssecretaris OCW overlegt met ROC's over talentontwikkeling
- p. 53: onderzoek naar doorlopende leerlijnen voor talenten
- p. 56: experimenten met talentcoaches
- p. 56: ruimere bijverdienregeling
- p. 56: hoogte stipendium koppelen aan omvang van het trainings- en wedstrijdprogramma
- p. 58: ratificatie UNESCO-conventie en aanvullend protocol
- p. 58: fusie DoCoNed en NeCeDo in 2006
- p. 59: onderzoek EZ en VWS naar economische betekenis van sport
- p. 59: witte-vlekkenplan door de sport
- p. 62: ondersteuning sportprogramma door NISB, SCP en Mulier
- p. 62: najaar 2005 integrale reactie op rapport Atsma
- p. 63: vrijwilligersregeling wettelijk vastleggen
- p. 63: ondersteunen helpdesk CIVO
- p. 63: onderzoek naar verhogen maximale onbelaste vrijwilligersvergoeding
- p. 63: één inspecteur voor sportverenigingen aantal regelingen
- p. 63: onderzoek keurmerk lichter toezicht regime
- p. 64: versterken van de kennisallianties tussen universiteiten, onderzoeksinstituten, sport en bedrijfsleven
- p. 64: vergroten van de onderzoekscapaciteit voor innovaties
- p. 67: jaarlijks bestuurlijk overleg met NOC*NSF over toewijzing lotto-gelden
- p. 68: tweejaarlijks overzicht publieke en private geldstromen in de sport

Bijlage 2

Lijst met gehanteerde afkortingen

AFBN	American Football Bond Nederland
ALO	Academie voor Lichamelijke Opvoeding
ANWB	Koninklijke Nederlandse Toeristenbond ANWB
ARBO	Arbidsomstandigheden
AVO	Aanvullend Voorzieningengebruik Onderzoek
AVS	Adviesbureau Voeding en Sport
AZ	Ministerie van Algemene Zaken
BEC	Breedtesport Expertise Centrum
BIS	Blessure Informatie Systeem
BO	Basisonderwijs
BOS	Tijdelijke stimuleringsregeling Buurt, Onderwijs en Sport
BVE	Beroeps- en Volwasseneneducatie
BVEraad	Raad voor beroepsonderwijs en de volwasseneneducatie
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CIB's	Communities in Beweging
CIVIQ	Instituut Vrijwillige inzet
COS Nederland	Centra voor internationale samenwerking
CPB	Centraal Planbureau
DoCoNed	Doping Controle Nederland
EYES	European Year of Education through Sport
EZ	Ministerie van Economische Zaken
FES	Fonds Economische Structuurversterking
Fit!Vak	Werkgevers Organisatie Erkende Fitnesscentra
FLASH	Acroniem voor Fietsen, Lopen, Actiemomenten, Sporten en Huishoudelijke activiteiten
g4	4 grootste Nederlandse gemeenten naar inwonertal
g31	31 grootste Nederlandse gemeenten naar inwonertal
GALM	Groninger Actief Leven Model
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
GIS	Geografisch Informatie Systeem
GSB	Grote Steden Beleid
HBO	Hoger Beroeps Onderwijs
IPO	InterProvinciaal Overleg
ISSP	Internationaal Sociaal Survey Programma
JBN	Judo Bond Nederland
KNAU	Koninklijke Nederlandse Atletiek Unie
KNBSB	Koninklijke Nederlandse Soft- en Baseball Bond
KNHB	Koninklijke Nederlandse Hockey Bond
KNKV	Koninklijke Nederlandse Korfbal Verbond
KNVB	Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond
KNWU	Koninklijke Nederlandse Wielrenners Unie
KNWV	Koninklijke Nederlandse Watersport Vereniging
KNZB	Koninklijke Nederlandse Zwembond
KVLO	Koninklijke Vereniging voor Leraren Lichamelijke Opvoeding
LNV	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
LO	Lichamelijke Opvoeding
LOOT	Landelijk Overleg Onderwijs en Topsport
MNP	Milieu en Natuur Planbureau
MOBG	Modernisering Opleidingen en Beroepsuitoefening Gezondheidszorg
NASB	Nationaal Actieplan Sport en Bewegen
NBB	Nederlandse Basketball Bond
NCDO	Nationale Commissie voor Internationale Samenwerking en Duurzame Ontwikkeling

NebasNsg	Nederlandse Bond voor Aangepaste Sporten / Nederlandse sportbond voor mensen met een verstandelijke handicap
NeCeDo	Nederlands Centrum voor Dopingvraagstukken
NeVoBo	Nederlandse Volleybal Bond
NGT	Nationale Gezondheidstest
NHV	Nederlandse Handbal Verbond
NIB-TV	Nederland in Beweging (TV programma)
NIGZ	Nationaal Instituut voor Gezondheidsbevordering en Ziektepreventie
NIJB	Nederlandse IJshockey Bond
NISB	Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen
NIZW	Nederlands Instituut voor Zorg en Welzijn
NKB	Nederlandse Kano Bond
NKBV	Koninklijke Nederlandse Klim- en Bergsport Vereniging
NLcoach	Ledenorganisatie voor sportcoaches
NOC*NSF	Nederlands Olympisch Comité*Nederlandse Sportfederatie
NRB	Nederlandse Rugby Bond
NSA	Nederlandse Sport Alliantie
NTTB	Nederlandse Tafeltennis Bond
ObiN	Ongevallen en Bewegen in Nederland
OCW	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Operatie-JONG	Operatie Jeugdbeleid Overheid Nu Gezamenlijk
PO	Primair Onderwijs
PPON	Periodieke Peiling van het Onderwijsniveau
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
RO	Ruimtelijke Ordening
ROC	Regionaal Opleidingen Centrum
RPB	Ruimtelijk Planbureau
RSO	Richtlijn Sportdeelname Onderzoek
SBO	Speciaal Basis Onderwijs
SCALA	Stimuleringsstrategie voor mensen met een Chronische Aandoening: een Leven Lang Actief
SCP	Sociaal en Cultureel Planbureau
SES	Sociaal Economische Status
SGBO	Onderzoeksbureau van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten
SLO	Stichting Leerplanontwikkeling
SZW	Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
TEC	Topsport Expertise Centrum
TMC	Topsport Medisch Centrum
TNO	Nederlandse Organisatie voor toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
V&I	Vreemdelingenzaken en Integratie
VBS	Verenigde Bijzondere Scholen
VenW	Ministerie van Verkeer en Waterstaat
VMBO	Vorbereidend Middelbaar Beroepsonderwijs
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VO	Voorgezet Onderwijs
VROM	Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
VSG	Vereniging voor Sport en Gemeenten
VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WADA	World Anti Doping Agency
WRR	Wetenschappelijke Raad voor Regeringsbeleid
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WW	Werkeloosheidswet
ZONMw	ZorgOnderzoek Nederland Medische wetenschappen

Uitgave

Ministerie van
Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Postadres

Postbus 20350
2500 EJ Den Haag

Bezoekadres

Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
Telefoon (070) 340 79 11

Informatie

Voor informatie en vragen
over bestellingen kunt u
terecht bij de medewerkers
van Postbus 51.

Zij zijn op werkdagen
bereikbaar van 9.00 tot
21.00 uur onder telefoon-
nummer 0800-8051 (gratis).

Internetadres

www.minvws.nl

Juni 2006

